

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.3.4.2025

**Pani
Joanna Kopczyńska
Prezes
Państwowego Gospodarstwa
Wodnego Wody Polskie**

ul. Żelazna 59a
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.134.2025 Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z 20 sierpnia 2025 r.

P/25/082 Ochrona rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie ¹ Zarząd Zlewni w Stargardzie ² ul. Gdańska 4, 73-110 Stargard.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Joanna Kopczyńska Prezes PGW WP ³ od 11 stycznia 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili Krzysztof Woś od 31 sierpnia 2022 r. do 10 stycznia 2024 r. (od 17 do 30 sierpnia 2022 r. pełniący obowiązki Prezesa) oraz Przemysław Daca od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r. Obowiązki Dyrektora Zarządu Zlewni od 1 marca 2024 r. pełni Joanna Katroń-Olejniki. Od 1 maja 2018 r. do 29 lutego 2024 r. Dyrektorem Zarządu Zlewni był Szymon Sroczyński.
Zakres przedmiotowy kontroli	Zarządzanie zasobami wodnymi, gospodarowanie wodami rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniami.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ⁴ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Katarzyna Kozłowska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/32/2025 z 17 stycznia 2025 r. Lidia Modrzejewska-Markiewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/53/2025 z 18 marca 2025 r. Paweł Dopieralski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/54/2025 z 19 marca 2025 r. Anna Dobiecka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/58/2025 z 25 marca 2025 r. (akta kontroli str. 1-7, 14-18, 52-53)

¹ Dalej: PGW WP lub Wody Polskie.

² Dalej: Zarząd Zlewni lub ZZ.

³ Dalej: Prezes.

⁴ Czynności kontrolne zakończono 6 maja 2025 r.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach objętych kontrolą w granicach kompetencji Zarządu Zlewni podejmowano działania służące gospodarowaniu i zarządzaniu zasobami wodnymi rzeki Iny i jej dopływów z uwzględnieniem ochrony przed zanieczyszczeniami, jednak nie zawsze były one realizowane prawidłowo i rzetelnie.

Określano potrzeby wykonania prac utrzymaniowych na rzece Inie i jej dopływach, mające na celu również poprawę jakości wód, w tym ograniczające zanieczyszczenie lub wspomagające samooczyszczenie cieków. Ponadto występowano o zatwierdzenie wykazu zadań utrzymaniowych. Pomimo powyższego w latach 2023-2025 nie zidentyfikowano i nie zaplanowano do realizacji inwestycji o bezpośrednim wpływie na poprawę jakości wód rzeki Iny i jej dopływów, chociaż zadania w tym zakresie należały do Zarządu Zlewni na podstawie art. 240 ust. 4 pkt 6 i 9 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁷.

Żadne z objętych analizą postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji w sprawie pozwolenia wodnoprawnego, nie zostało sfinalizowane w terminie, o którym mowa w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸. Sprawy te prowadzono od 34 do 209 dni⁹. W przypadku dziewięciu postępowań, pomimo obowiązku wynikającego z art. 36 § 1 Kpa nie poinformowano stron o przyczynach niezakończono sprawy w terminie i wyznaczeniu nowego terminu wydania pozwolenia wodnoprawnego. Dokonywano przeglądów pozwoleń wodnoprawnych, jednak nie poddano im wszystkich wymaganych pozwoleń z wymaganą częstotliwością.

Nie zapewniono należytego nadzoru nad stanem technicznym i eksploatacją wszystkich obiektów budowlanych, na ciekach w dorzeczu Iny, poprzez poddanie ich okresowym kontrolom budowlanym i realizację zaleceń z tych kontroli, a także nie zapewniono prawidłowego prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych.

Na realizację wskazanych zadań wpływ miały niewystarczające zasoby kadrowe w stosunku do procedowanych spraw oraz nierównomierne obciążenie pracowników obowiązkami służbowymi, pomimo występowania długotrwałych absencji. Nie utworzono również trzech z 13 (23%) komórek organizacyjnych wskazanych w regulaminie organizacyjnym Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹⁰.

W latach objętych kontrolą w ZZ nie zapewniono systematycznego i kompletnego wprowadzania danych dotyczących pozwoleń wodnoprawnych do Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami¹¹, będącego częścią

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.; dalej: ustawa Prawo wodne lub upw.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 572; dalej: Kpa.

⁹ W tym: z wyłączeniem okresów, o których mowa w art. 35 § 5 Kpa.

¹⁰ Wprowadzonego zarządzeniem nr 80/2019 Prezesa z 31 grudnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie, ze zm.; dalej: regulamin organizacyjny.

¹¹ Dalej: SIGW.

Informatycznego Systemu Osłony Kraju¹². Ponadto sposób ewidencjonowania informacji o ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi nie zapewniał ich efektywnej analizy oraz nie sprzyjał sprawnej realizacji obowiązku ich udostępniania.

Zarząd Zlewni podejmował działania na rzecz wyeliminowania przypadków korzystania z wód bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo zintegrowanego lub w sposób naruszający ich warunki. Działania te opierały się jednak przede wszystkim na posiadanych przez ZZ danych dotyczących pozwoleń wodnoprawnych, co ograniczało ich skuteczność w odniesieniu do podmiotów, które nigdy ich nie uzyskały. Zarząd Zlewni z własnej inicjatywy nie dokonywał identyfikacji podmiotów mogących działać bez pozwoleń wodnoprawnych, ale wykorzystywano w tym zakresie informacje otrzymywane od innych organów i podmiotów. Do czasu kontroli NIK nie podjęto natomiast działań w celu wyjaśnienia przyczyny odprowadzania ścieków z istniejącej oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie bez pozwolenia wodnoprawnego, pomimo dysponowania taką informacją. W związku ze zidentyfikowanymi przypadkami wykonywania usług wodnych bez wymaganych pozwoleń naliczono opłaty podwyższone oraz kary, o których mowa w art. 472aa ust. 1 upw. W dwóch przypadkach opłaty podwyższone zostały naliczone nienależnie i uwzględniono złożone reklamacje w tym zakresie. Pozostałe objęte badaniem opłaty za usługi wodne naliczono zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 5 (dział VI) upw oraz wytycznymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej¹³ i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie¹⁴. Podejmowano także działania w celu ich wyegzekwowania, poza jednym przypadkiem, w którym nie podjęto działań wobec dłużnika, w terminie określonym w regulacjach wewnętrznych.

¹² Dalej: ISOK-SIGW.

¹³ Dalej: KZGW.

¹⁴ Dalej: RZGW.

III. Opis stanu faktycznego

OBSZAR

Zarządzanie zasobami wodnymi, gospodarowanie wodami rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniami

Opis stanu faktycznego

1. W badanych latach zadania obejmujące gospodarowanie wodami powierzchniowymi przypisano w zakresach obowiązków pracownikom działów: Inwestycji¹⁵, Zarządzania Środowiskiem¹⁶, Utrzymania¹⁷, Opłat¹⁸, Zgód Wodnoprawnych¹⁹, Współpracy z Użytkownikami Wód²⁰ oraz Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami²¹. Pracownikom nie polecono pisemnie zadań bezpośrednio odnoszących się do zagrożeń dotyczących jakości wód powierzchniowych.

(akta kontroli str. 24, 41-42, 118-156, 178- 351)

Dyrektor Zarządu Zlewni²² wyjaśniła, że zadania te należą do właściwości regionalnych zarządów gospodarki wodnej, tj. *zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym (...) przypisane są do Wydziału Kontroli Gospodarowania Wodami*

¹⁵ W tym: czterem w latach 2022-2023 oraz trzem od 2024 r.; w szczególności: programowanie, planowanie inwestycji wodnych i prowadzenie inwestycji z zakresu gospodarki wodnej; przygotowywanie planów inwestycyjnych Zarządu Zlewni i potrzeb inwestycji w oparciu o analizy i wnioski; określanie potrzeb w zakresie prac studialnych, przedprojektowych i projektowych; przygotowanie do realizacji i realizacja zadań inwestycyjnych.

¹⁶ W tym: trzem w latach 2022-2023 oraz dwóm od 2024 r., m.in.: realizacja i współdziałanie w realizacji zadań służących prowadzeniu zrównoważonego rozwoju gospodarowania wodami, w tym osiągnięciu celów środowiskowych określonych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych; współpraca w planowaniu przedsięwzięć oraz realizacja przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych oraz współdziałanie w tym zakresie z właściwymi organami i podmiotami.

¹⁷ Tj. sześciu pracownikom w kontrolowanych latach, w szczególności: opracowywanie programów, planów wieloletnich i rocznych oraz realizacja zadań w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych oraz budowy przeciwpowodziowych; dokonywanie okresowych przeglądów urządzeń wodnych oraz wykonywanie kontroli stanu technicznego; nadzór nad utrzymaniem wód oraz utrzymaniem i eksploatacją urządzeń wodnych; bieżąca analiza kosztów zadań utrzymaniowych i końcowe rozliczanie.

¹⁸ W tym: czterem w latach 2022-2023 oraz siedmiu od 2024 r., w szczególności: prowadzenie i obsługa spraw związanych z instrumentami ekonomicznymi służącymi gospodarowaniu wodami, w tym: opłatami za usługi wodne, opłatami podwyższonymi; wystawianie oraz przekazywanie informacji oraz wydawanie decyzji w sprawach opłat za usługi wodne; prowadzenie bazy podmiotów korzystających z usług wodnych i zobowiązanych do uiszczania opłat.

¹⁹ W tym: siedmiu w 2022 r. oraz 2024 r., a także sześciu w 2023 r., m.in.: prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach o udzielenie zgód wodnoprawnych oraz legalizacji urządzeń wodnych; bieżąca współpraca z użytkownikami wód; dokonywanie przeglądów pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód lub wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych, a także realizacji tych pozwoleń oraz przeglądów dodatkowych w przypadku zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych.

²⁰ Tj. jednemu pracownikowi w badanym okresie, m.in.: współpraca w prowadzeniu spraw dotyczących hydroenergetycznego wykorzystania wód oraz związanych z rybackim korzystaniem z wód; współpraca w zakresie przeprowadzania kontroli gospodarowania wodami.

²¹ W tym: trzem w 2022 r. oraz dwóm od 2023 r., tj. m.in.: wprowadzanie do systemu informacji gospodarki wodnej informacji w zakresie wydanych decyzji i zgód wodnoprawnych; prowadzenie ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów i udostępnianie danych z zakresu posiadanych informacji; prowadzenie ewidencji dotyczącej w szczególności: ilości i jakości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych, ilości; stanie i składzie ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi; ilości wód odprowadzanych do wód.

²² Dalej: Dyrektor.

oraz Wydziału Gospodarowania Mieniem Skarbu Państwa i Współpracy z Użytkownikami Wód.

(akta kontroli str. 1151, 1166)

W okresie objętym kontrolą w Zarządzie Zlewni nie funkcjonowały trzy z 13 komórek organizacyjnych wskazanych w § 63 pkt 3-5 regulaminu organizacyjnego, określającym strukturę organizacyjną zarządów zlewni w tym: Samodzielne stanowisko pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej; Zespół ds. Obiektu Hydrotechnicznego; a także do 31 sierpnia 2023 r. Zespół ds. Wsparcia Technicznego. Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 83-86, 93, 1085, 1088, 1093-1099, 1122-1123, 1131-1133, 1152-1153, 1167-1168, 1378-1455)

Pracownikowi zatrudnionemu w Zespole Wsparcia Technicznego, nie powierzono pisemnie żadnych zadań wynikających z zakresu działania tej komórki organizacyjnej, określonych w § 64 ust. 5 regulaminu organizacyjnego. Zgodnie z zakresem obowiązków zatrudnionemu polecono zadania Działu Organizacyjnego, w tym także dotyczące Zarządu Zlewni w Gryficach. Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 86, 88, 254-255, 1085, 1088, 1093-1097, 1210, 1217-1218)

W okresie objętym kontrolą przeciętne zatrudnienie w Zarządzie Zlewni wraz z Dyrektorem i jego Zastępcą wynosiło od 32 do 35 osób. Ogólny stan zatrudnienia na koniec każdego z lat 2022-2024 oraz na 24 stycznia 2025 r. wyniósł odpowiednio: 36, 31, 35 oraz 36 osób (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych: 34, 30, 33 oraz 34).

(akta kontroli str. 24, 41-42)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że w latach 2022-2024 Zarząd Zlewni nie posiadał wiedzy odnośnie dostępnej liczby wakatów, przysługujących poszczególnym działom (...). Braki kadrowe zgłaszano ustnie i otrzymywano ustną odpowiedź, że etaty w całym RZGW są „płynne”. Jeżeli w jakimś zarządzie zlewni zwalniał się etat, to często (...) obsadzany był przez inny zarząd zlewni lub RZGW. Dopiero w 2025 r., etaty pracowników przypisane zostały do każdego zarządu zlewni i tak Zarząd Zlewni w Stargardzie na (...) 19 marca 2025 r. otrzymał (...) 33,7 etatu (...). Informację taką Dyrektor (...) otrzymała (...) ustnie.

(akta kontroli str. 1085-1087, 1088-1089)

Prezes wyjaśniła m.in., że: zgodnie z praktyką przyjętą w Wodach Polskich, RZGW otrzymuje od Dyrektora Departamentu Zarządzania Zasobami Ludzkimi w KZGW pisemną informację o limicie etatów na dany rok dla RZGW, który obejmuje etaty dla RZGW, zarządów zlewni, nadzorów wodnych i obiektów hydrotechnicznych. Dyrektor RZGW na podstawie ustaleń z zarządami zlewni zatwierdzał zatrudnianie pracowników. Działania Dyrektora realizowane były w oparciu o racjonalne przesłanki konieczności utworzenia dodatkowych etatów, wskazywane przez dyrektorów zarządów zlewni. Konkretna liczba etatów ustalana jest w oparciu

o zadania wykonywane w zarządach zlewni. Ustaleń dokonuje się w formie ustnej podczas cyklicznych narad i indywidualnych rozmów z dyrektorami zarządów zlewni.

(akta kontroli str. 1122, 1132-1133)

W latach 2022-2025 (do 19 marca) w przypadku dziewięciu pracowników ZZ wystąpiły długotrwałe absencje²³ wynoszące łącznie 2 981dni²⁴. Pomimo wystąpienia nieobecności u 66,7% (tj. sześciu) osób łącznie przez 42,9% wskazanych dni (tj. 1 279) w pięciu działach nie zapewniono równomiernego obciążenia obowiązkami służbowymi oraz terminowego i zgodnego z obowiązującymi przepisami wykonania przydzielonych zadań, co było niezgodne z § 24 ust. 2 w związku z § 25 ust. 1 pkt 2 regulaminu organizacyjnego, a także świadczy o braku rzetelności. Nieprawidłowość została opisana w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 76, 1085-1089, 1093-1099, 1213-1215, 1210-1211, 1219-1220, 1302-1303, 1307-1311)

Odnośnie występowania w latach 2022-2025 (do 28 lutego) o utworzenie nowych miejsc pracy lub o oddelegowanie pracowników z innych jednostek organizacyjnych, Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *Kierownicy działów zgłaszali Dyrekcji Zarządu Zlewni zapotrzebowanie na utworzenie nowych miejsc pracy. Były to najczęściej rozmowy bezpośrednie kierowników z przełożonym. W związku z dużą ilością zaległych spraw, wynikającą z niedostatecznej obsady kadrowej w 2024 r. na okresy kilkumiesięczne Dyrektor RZGW zawarł porozumienia z dwiema osobami z Zarządu Zlewni w Szczecinie oraz z trzema osobami z RZGW w Szczecinie, dotyczące wsparcia i pomocy pracy Działu Zgód Wodnoprawnych. W 2025 r. praca tego Działu (...) wspierana jest przez pracowników (...) Zarządu Zlewni w Koszalinie, Gryficach i Szczecinie (...). W związku inicjatywą własną (...) byłam oddelegowana z Nadzoru Wodnego w Stargardzie do Działu Współpracy z Użytkownikami Wód (...); wspierałam Dział Zarządzania Środowiskiem (...).*

(akta kontroli str. 1086, 1089, 1100-1101, 1152, 1168)

W okresie od 25 września do 31 grudnia 2023 r. na podstawie umowy cywilnoprawnej zlecano wykonawcy zadania zbieżne z zakresami zadań i obowiązków służbowych pracowników Działu Zgód Wodnoprawnych, a także ze wskazanym w § 64 ust. 7 regulaminu organizacyjnego obszarem działania tej komórki organizacyjnej.

(akta kontroli str. 86-87, 299-333, 1086, 1089-1090, 1103-1120, 1122-1123, 1133, 1141-1145)

Prezes wyjaśniła m.in., że: (...) *ustalenia dotyczące zawartej umowy zlecenia odbyły się na poziomie Zarząd Zlewni - RZGW z ówczesną Zastępcą Dyrektora ds. Ekonomiczno-Organizacyjnych (...).*

(akta kontroli str. 1122-1123, 1133)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że (...) *prawdopodobnie zawarta była jedna umowa zlecenia, jednakże Zarząd Zlewni nie jest w posiadaniu przedmiotowej umowy, ani*

²³ Tj. jednorazowo powyżej dwóch miesięcy.

²⁴ W tym: 75 dni w Dziale Inwestycji (2023 r.); 619 dni (lata 2022-2023) i 93 dni (2024 r.) w Dziale Zarządzania Środowiskiem; 575 dni (lata 2023-2025) w Dziale Utrzymania; 111 dni (2022 r.), 814 dni (lata 2022-2024) oraz 102 dni (2024 r.) w Dziale Zgód Wodnoprawnych; 449 dni (lata 2022-2023) w Dziale Współpracy z Użytkownikami Wód oraz 143 dni (2022 r.) w Dziale Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami.

innych dokumentów, dlatego też wystąpiono do RZGW w Szczecinie (...). W odpowiedzi uzyskano informację, że Dział Personalny i Szkoleń dopiero od marca 2024 r. prowadzi sprawy związane z umowami zlecenia i umowami o dzieło. Przed wskazaną datą zadania te realizował Z-ca Dyrektora RZGW w Pionie Ekonomiczno-Organizacyjnym (...), w porozumieniu z Zarządem Zlewni i Wydziałem Płac w KZGW. Z dokumentacji przesłanej przez Wydział Płac wynika, że w okresie września i października 2023 r. zawarta została umowa zlecenia w zakresie pomocy administracyjnej przy wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych, polegającej na: sprawdzeniu kompletności wniosku z operatem wodnoprawnym i dołączonych do niego dokumentów, przygotowaniu projektów decyzji - bez możliwości porównania jej z oryginałem (...).

(akta kontroli str. 1086, 1089-1090)

W kontrolowanych latach pracownicy w Dziale Utrzymania Zarządu Zlewni od 14 grudnia 2022 r. dysponowali działkiem wodno-pianowym do natleniania i schładzania wody, czterema motopompami szlamowymi oraz ośmioma zaporami przeciwpowodziowymi, a także od 14 sierpnia 2024 r. przenośnym wieloparametrowym miernikiem do badania jakości wody wraz z sondą pomiarową. Tym samym przez 346 dni²⁵ pracownicy Zarządu Zlewni nie posiadali żadnego sprzętu do realizacji zadań odnoszących się do gospodarowania wodami powierzchniowymi w kontekście ich ochrony przed zanieczyszczeniami i poprawy ich jakości, a także przez 955²⁶ dni nie posiadali urządzeń pomiarowych do badania jakości wody.

(akta kontroli str. 24, 42, 76-77, 173-177, 550-553, 558-557, 904, 1151, 1166-1167)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: (...) *brak jest jednoznacznych wytycznych (...), które precyzowałyby zakres i rodzaj niezbędnego wyposażenia technicznego dla pracowników(...). Z uwagi na brak (...) wytycznych (...), nie jest możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czy stan wyposażenia (...) był wystarczający w kontekście realizacji zadań związanych z gospodarowaniem wodami powierzchniowymi oraz ochroną ich jakości. Ocena ta wymagałaby odrębnych regulacji prawnych lub wytycznych wewnętrznych, które dotychczas nie zostały wprowadzone.* W trakcie kontroli nie stwierdzono przypadków niewykonania zadań lub zwłoki w ich wykonaniu, z powodu braku niezbędnego sprzętu.

(akta kontroli str. 1151, 1166-1167)

Od 2023 r. pracownicy Zarządu Zlewni uczestniczyli w szkoleniach²⁷, oraz kongresach²⁸ o tematyce związanej z ochroną i gospodarowaniem wodami

²⁵ Tj. od 1 stycznia do 13 grudnia 2022 r.

²⁶ Tj. w kontrolowanym okresie, od 1 stycznia 2022 r. do 13 sierpnia 2024 r.

²⁷ Tj. w 2023 r. pt.: Wejście w życie II aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Odry (IIaPGW) przyjętej rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (trzy osoby); Prawo ochrony środowiska (jedna osoba); warsztaty dotyczące ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry (jedna osoba); II aktualizacji planu gospodarowania wodami w kontekście utrzymania wód (dwie osoby); a także w 2024 r. pt.: Realizacja inwestycji a prawo ochrony środowiska (jedna osoba); Ocena wód płynących w oparciu o hydromorfologiczny indeks rzeczny (jedna osoba); administracyjne kary pieniężne wymierzone za naruszenia przepisów określonych w art. 472aa Ustawy prawo wodne (trzy osoby); Sposób wdrożenia dobrych praktyk utrzymaniowych (cztery osoby).

²⁸ W tym w 2023 r.: Kongres Wodny PGW WP pt. Renaturyzacja, adaptacja do zmian klimatu, gospodarka wodno-ściekowa.

powierzchniowymi oraz zagrożeniami dotyczącymi jakości wód powierzchniowych.

(akta kontroli str. 24, 76, 157-172)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że (...) żaden z pracowników (...) nie uczestniczył w szkoleniach, konferencjach, seminariach ani sympojach dotyczących ochrony i gospodarowania wodami powierzchniowymi oraz zagrożeń związanych z jakością tych wód, ponieważ ówczesna Dyrekcja jednostki nie podejmowała działań zmierzających do zaangażowania pracowników w tego rodzaju formy doskonalenia zawodowego. Priorytety ówczesnego kierownictwa skupiały się na realizacji bieżących zadań operacyjnych i organizacyjnych, co skutkowało brakiem aktywności szkoleniowej w tym obszarze tematycznym.

(akta kontroli str. 1152, 1167)

Zgodnie ze standardem A2 Kompetencje zawodowe kontroli zarządczej²⁹ Należy zadbać, aby osoby zarządzające i pracownicy posiadali wiedzę, umiejętności i doświadczenie pozwalające skutecznie i efektywnie wypełniać powierzone zadania. Należy zapewnić rozwój kompetencji zawodowych pracowników jednostki i osób zarządzających.

2. Potrzeby w zakresie inwestycji dotyczących rzeki Iny i jej dopływów wynikały z przejęcia w 2018 r. praw i obowiązków Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. W wyniku powyższego w 2018 r. zgłoszono do RZGW potrzebę realizacji dwóch inwestycji tj.: zabezpieczenia przeciwpowodziowego zlewni rzeki Iny z uwzględnieniem środowiskowych Jednolitych Części Wód Powierzchniowych³⁰ oraz budowę nowych wałów przeciwpowodziowych nad rzeką Iną w km 12+580-14+800. Ponadto w latach 2018-2022 zidentyfikowano do realizacji trzy zadania na podstawie uzgodnień prowadzonych pomiędzy pracownikami i Dyrektorem, w tym w 2019 r. RZGW zgłoszono zadanie pn. *Odbudowa jazu w Kluczewie w km 5+210 na rzece Mała Ina wraz z wymianą kompletnych mechanizmów*³¹ oraz w 2022 r. dwa zadania pn. *Odbudowa jazu na Strudze Rzeplińskiej w km 1+160*³² oraz *Zwiększenie retencji dolnego odcinka rzeki Iny*³³.

(akta kontroli str. 24-25, 42-44 , 376-452)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że Zarząd Zlewni (...) wraz z RZGW podejmował wszelkie możliwe działania w pozyskiwaniu finansowania. Zadania pn.: Odbudowa jazu na Strudze Rzeplińskiej w km 1+160 oraz Zwiększenie retencji dolnego odcinka rzeki Iny zostały wytypowane do PROW, które nie miały szans na realizację w wymaganym terminie z uwagi na brak dokumentacji projektowej i niezbędnych decyzji. Zadanie pn.: Budowa nowych wałów przeciwpowodziowych nad rzeką Iną w km 12+580-

²⁹ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF z 2009 r. Nr 15, poz. 84), dalej: standardy kontroli zarządczej.

³⁰ Dalej: jcwp.

³¹ Zadanie zgłoszone do PPI do realizacji w latach 2022-2025 na kwotę 2 668 000,00 zł (planowane zakończenie inwestycji – do 15 listopada 2025 r.).

³² Zadanie zgłoszone do PPI do realizacji w latach 2022-2025 na kwotę 350 000,00 zł - nie realizowane z powodu braku uzyskania finansowania.

³³ Zadanie zgłoszone do PPI do realizacji w latach 2022-2025 na kwotę 800 000,00 zł - nie realizowane z powodu braku uzyskania finansowania.

14+800 nie było uznane za priorytet zostało zaplanowane z możliwością późniejszej realizacji.

(akta kontroli str. 1151, 1166)

Poza wskazanymi zadaniami w latach 2023-2025, nie identyfikowano i nie zgłaszano do planu realizacji innych inwestycji o wpływie na poprawę jakości wód rzeki Iny i jej dopływów oraz nie ponawiano zgłoszeń inwestycji, które nie zostały zrealizowane z powodu nieuzyskania finansowania. Nieprawidłowość opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 24-25, 42-44, 376-452, 1146-1147, 1155)

W kontrolowanych latach określano potrzeby wykonania prac utrzymaniowych na rzece Inie i jej dopływach, mające na celu również poprawę jakości tych wód, w tym ograniczające zanieczyszczenie lub wspomagające samooczyszczenie cieków w latach 2022-2025 i występowało o zatwierdzenie wykazu zadań utrzymaniowych. Przy planowaniu uwzględniano aktualny stan wiedzy naukowej dotyczący wpływu tych prac na stan wód, w tym rekomendowane przez Prezesa dobre praktyki oraz wytyczne KZGW³⁴.

(akta kontroli str. 24-25, 42-50, 450-506, 582-598, 869-903, 12961301)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *Zarząd Zlewni prowadzi systematyczną identyfikację potrzeb utrzymaniowych rzeki Iny i jej dopływów oraz urządzeń wodnych, która opiera się (...) na wykorzystaniu wiedzy terenowej oraz bezpośrednich obserwacji stanu technicznego infrastruktury wodnej (...), własnej ekspertyzie dotyczącej lokalnych uwarunkowań hydrologicznych. Proces identyfikacji potrzeb obejmuje analizę lokalnych uwarunkowań związanych zarówno z małą retencją korytową, jak i nawodnieniami dla rolnictwa. Kluczowym elementem tego procesu jest szczegółowa wiedza terenowa posiadana przez pracowników Zarządu Zlewni oraz (...) Nadzorów Wodnych, dotycząca lokalizacji, funkcji, stanu i możliwości urządzeń wodnych wpływających na poprawę warunków gruntowo-wodnych. Dodatkowo, identyfikacja potrzeb opiera się na protokołach z okresowej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania wybranych budowli hydrotechnicznych. Zarząd Zlewni wykorzystuje również informacje uzyskiwane w trakcie bieżących kontaktów z jednostkami samorządu terytorialnego oraz mieszkańcami (...). Realizując prace utrzymaniowe każde działanie jest związane bezpośrednio lub pośrednio z ograniczaniem zanieczyszczeń lub wspomagające samooczyszczanie wód (...); jednym z najważniejszych narzędzi (...), oprócz działań prowadzonych w całej zlewni, są tzw. strefy buforowe, czyli czynne ekologicznie strefy wzdłuż brzegów cieku, oddzielające koryto od jego przyległych terenów (koszenie skarpi jednostronne, naprzemienne, pozostawienie strefy buforowej wzdłuż koryta cieków). Procesy samooczyszczania się wody w rzekach stymulowane są zwykle przez dwa czynniki: obecność roślinności wodnej (koszenie mechaniczne dna cieków nie na całej szerokości dna) oraz zróżnicowany i turbulentny przepływ wody (pozostawienie rumoszu drzewnego w korycie cieku lub zabudowa biologiczna skarpy cieku*

³⁴ W tym w szczególności: *Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrożenia* (MGGP, kwiecień 2018 r.), *Dobre praktyki utrzymania rzek* (WWF Polska, sierpień 2018 r.), *Renaturyzacja wód – podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych* (Multiconsult, kwiecień 2020 r.); zarządzenia Prezesa w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji zadania utrzymaniowego” nr 56/2021 z 21 września 2021 r. oraz nr 64 z 3 listopada 2022 r., a także pisma: KP.532.1.2024 z 26 stycznia 2024 r., KPU.502.57.2024 z 11 marca 2024 r., KPU.530.4.2025 z 19 lutego 2025 r.

z wywrotów drzew tzw. deflektory (...); priorytetowo traktowane były rozwiązania służące poprawie jakości wód oraz wspomaganie procesów samooczyszczania, zgodne z zasadami zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi (...); uwzględniano m.in. (...) odcinkowe odmulanie cieków czy wprowadzanie nasadzeń roślinności rodzimej w obrębie dolin rzecznych. Każde planowane działanie utrzymaniowe było uzgadniane z właściwą Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (...), a przy realizacji umów (...) prowadzony był nadzór przyrodniczy, co zapewniało zgodność podejmowanych działań z wymogami ochrony środowiska (...). Podejmowane działania uwzględniały także możliwość wykorzystania robót hydrotechnicznych do częściowej renaturyzacji rzek, co sprzyjało poprawie ich stanu ekologicznego, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z charakteru silnie zmienionych części wód (...).

(akta kontroli str. 24-25, 42-48, 1147, 1155-1156)

W latach 2022-2024 na podstawie art. 240 ust. 4 pkt 8 ustawy Prawo wodne, zrealizowano ujęte w zatwierdzonym wykazie zadań utrzymaniowych zaplanowane prace dotyczące rzeki Iny i jej dopływów, w tym wykorzystano w: 2022 r. - 902 223,36 zł i zrealizowano rozmiar rzeczowy wynoszący 82,88 km³⁵; 2023 r. - 770 012,77 zł, obejmując zakres rzeczowy 68,763 km³⁶; 2024 r. - 540 002,63 zł i zrealizowano rozmiar rzeczowy wynoszący 65,4 km³⁷. Na 2025 r. na prace utrzymaniowe obejmujące cały obszar pozostający we właściwości Zarządu Zlewni zaplanowano ogółem 6 700 000,00 zł, przy czym do 20 stycznia 2025 r. wyłonienie wykonawców na realizację zadań w zakresie dotyczących rzeki Iny i jej dopływów pozostawało w toku. Wykonane prace utrzymaniowe polegały m.in. na: ręcznym oraz mechanicznym wykaszaniu porostów ze skarp i cieków; ręcznym ścinaniu roślinności; hakowaniu i wygrabianiu; obsiewaniu skarp roślinnością; odmulaniu cieków; obsłudze przepustów z piętrzeniem; konserwacji urządzeń na przepustach piętrzących; odladzaniu jazów; konserwacji wałów przeciwpowodziowych; okresowej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania wybranych budowli hydrotechnicznych; obsłudze, eksploatacji, naprawach bieżących i konserwacji pompowni; usuwaniu zagrażających bezpieczeństwu i utrudniających przepływ wody przeszkód; pracach porządkowych z usuwaniem śmieci; utylizacji padłych zwierząt. Ze względu na ograniczone środki finansowe nie było możliwe objęcie corocznym utrzymaniem wszystkich cieków w dorzeczu Iny.

(akta kontroli str. 25, 44-50, 507-549, 599-868)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: wystąpienie o zatwierdzenie zadań utrzymaniowych w ramach przyznanego limitu środków finansowych na dany rok kalendarzowy w Programie Utrzymania (...) następuje na początku roku. W pierwszej kolejności zabezpieczane są zadania, które zapewniają stałą obsługę (...). Po ogłoszeniu i przeprowadzonych przetargach z wyłonieniem Wykonawców powstawały

³⁵ W 2022 r. na prace utrzymaniowe obejmujące cały obszar pozostający we właściwości Zarządu Zlewni (bez kosztów energii elektrycznej stacji pomp) planowano ogółem 7 389 678,72 zł, z których wydatkowano 7 089 392,54 zł (rozmiar rzeczowy 144,44 km).

³⁶ W 2023 r. na prace utrzymaniowe obejmujące cały obszar pozostający we właściwości Zarządu Zlewni (bez kosztów energii elektrycznej stacji pomp) planowano ogółem 9 905 522,96 zł, z których wydatkowano 8 788 907,87 zł (rozmiar rzeczowy 213,83 km).

³⁷ W 2024 r. na prace utrzymaniowe obejmujące cały obszar pozostający we właściwości Zarządu Zlewni (bez kosztów energii elektrycznej stacji pomp) planowano ogółem 8 449 616,40 zł, z których wykorzystano 8 197 107,91 zł (rozmiar rzeczowy 215,05 km).

oszczędności środków finansowych (...), które były angażowane w następne zadania do realizacji prac utrzymaniowych, zabezpieczania występujących problemów na monitorowanych terenach odpowiednich Nadzorów Wodnych. Zmiany wprowadzane każdorazowo pismem (...) do RZGW (...). W Programie Utrzymania (...) uwzględniane są kwoty dla całego zadania Zarządu Zlewni (...). Po wyłonieniu Wykonawców i podpisaniu umów całe zadanie wnioskowaną zmianą (...) rozdzielane jest na poszczególne zadania lub obiekty (...). Ogólnie nie wnioskowano o dodatkowe środki finansowe, prace realizowano w ramach przyznanego limitu rocznego, z wykorzystaniem oszczędności po przetargach. Jedynie w 2022 r. (...) wystąpiono o zwiększenie środków na zadanie (...) zabezpieczające zdarzenie kryzysowe (motopompy, zapory, osprzęt), uzyskano akceptację (...) i uwzględniono zmianę w Programie Utrzymania.

(akta kontroli str. 25, 46-47, 550-560)

Od 2024 r. wobec wykonawców prac dotyczących utrzymania cieków naturalnych i urządzeń wodnych wymagano złożenia oświadczenia o zapoznaniu się z publikacjami określającymi dobre praktyki³⁸, a także wskazania po zakończeniu prac w dokumentacji powykonawczej zakresu/odcinków prac, które prowadzone zostały zgodnie z wytycznymi wraz z uzasadnieniem, a także załączenia dokumentacji fotograficznej przedstawiającej stan przed oraz po wykonaniu prac.

(akta kontroli str. 594-598, 610-614, 654-660, 711-717, 751-757, 840-864)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że w latach 2022-2023 nie stosowano analogicznych wymogów, jak te wprowadzone w umowach od 2024 r., ponieważ zapisy te wynikają z zalecenia Dyrektora Departamentu Ochrony Przed Powodzią i Suszą z dnia 11 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 1284, 1288, 1294-1301)

Prace realizowano terminowo, zgodnie z zatwierdzonym planem, a także zgodnie z obowiązującymi wytycznymi w tym rekomendowanymi przez Prezesa dobrymi praktykami oraz wytycznymi KZGW³⁹, min. sporządzano protokoły przekazania terenu robót, prowadzono dziennik realizacji zadania utrzymaniowego, czynności odbiorów częściowych i końcowych potwierdzano protokołarnie i w formie dokumentacji zdjęciowej; nadzór przyrodniczy dokumentowano sporządzeniem kart nadzoru przyrodniczego, a od 2024 r. wykonawcy składali oświadczenia o zapoznaniu się z publikacjami określającymi dobre praktyki utrzymaniowe. W 17,4% przypadków (tj. czterech z 23 objętych badaniem), pomimo zapisów umów na utrzymanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania ZZ⁴⁰, nie wyegzekwowano od

³⁸Tj.: *Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych z ustaleniem zasad ich wdrażania; Dobre praktyki utrzymania rzek; Renaturyzacja wód. Podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych;*

³⁹ Poza ww. publikacjami, zarządzenia Prezesa w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji zadania utrzymaniowego” nr 56/2021 z 21 września 2021 r. oraz nr 64 z 3 listopada 2022 r., a także pisma: KP.532.1.2024 z 26 stycznia 2024 r., KPU.502.57.2024 z 11 marca 2024 r., KPU.530.4.2025 z 19 lutego 2025 r.

⁴⁰ Umowy: SZ.ZPU.272.109.2024 z 30 września 2024 r. (w części zamówienia nr 6, NW Stargard II Obiekty: Rzeka Ina w km 87+167-87+333, Rzeka Małka w km 0+000-0+110); SZ.ZPU.272.110.2024 z 30 września 2024 r w części zamówienia nr 1, NW Choszczno Obiekty: Strumień Suliszewo w km 0+000-8+672, Kanał Sicko w km 0+000-3+400, Kanał Recz w km 0+000-1+296); SZ.ZPU.272.115.2024 z 11 listopada 2024 r. (w części zamówienia nr 2, NW Goleniów I Obiekty: Rzeka Ina w km 34+202-56+346, Rzeka Wiśniówka w km 8+235-8+595 i 8+707-8+937, Kanał Goleniowski w km 0+000-7+400,

wykonawców zadań wskazania w dokumentacji powykonawczej zakresu/odcinków prac, które prowadzone zostały zgodnie z wytycznymi⁴¹ wraz z uzasadnieniem. Powyższe wynikało z nieprawidłowej koordynacji przez ZZ pracy Nadzorów Wodnych. Nieprawidłowość została opisana w Sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 24-25, 42-50, 507-581, 599-903, 1283-1284, 1287-1288)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *monitorowanie wpływu zrealizowanych prac utrzymaniowych na jakość wód wykonywane jest na bieżąco przez pracowników Zarządu Zlewni (...) oraz Nadzorów Wodnych (...). W trakcie sytuacji awaryjnych podejmowane są działania na miejscu natychmiastowe doraźne oraz współpraca z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska (...) w ramach swoich kompetencji, która polegała na wzajemnym przekazywaniu sobie informacji, notatek, wyników badań, zgłaszaniu nieprawidłowości, celem rozwiązywania występujących problemów.*

(akt kontroli str. 25, 50, 1210, 1217, 1241-1266)

3. W wyniku analizy dokumentacji 13 obiektów budowlanych zlokalizowanych na rzece Inie i jej dopływach⁴² ustalono, że w badanych latach:

- 76,9% (10) obiektów budowlanych poddano na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1-2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴³ rocznym i pięcioletnim kontrolom okresowym;
- stan techniczny obiektów poddanych kontrolom okresowym oceniono jako dostateczny lub dobry, niezagrażający bezpieczeństwu, a także umożliwiający użytkowanie; odnośnie analiz dotyczących potrzeby dalszego utrzymywania posiadanych obiektów, Dyrektor wyjaśniła m.in., że: (...) *nie istniały jednoznaczne wytyczne ani formalne procedury zobowiązujące do okresowej weryfikacji zasadności ich dalszej eksploatacji w odniesieniu do kryteriów takich jak koszty utrzymania, wpływ na gospodarkę wodną czy stan ekologiczny wód. Działania prowadzone w tym okresie koncentrowały się głównie na realizacji zadań bieżących, wynikających z obowiązujących planów utrzymaniowych i przepisów prawa wodnego, bez jednoczesnego narzucenia obowiązku strategicznej oceny funkcjonalności istniejącej infrastruktury w szerszym kontekście hydrologicznym i ekonomicznym.*
- w 23,1% przypadków (tj. w odniesieniu do trzech obiektów) nie przeprowadzono kontroli okresowych, w tym w: 2022 r. - *Przepustu piętrzącego - Struga Rzeplińska*; każdym z lat 2022-2025 - *Śluzy upustowej na rzece Inie* oraz - *Rurociągu Grabowo* -- w przypadku którego wymagana była

Kanał Kościuszki w km 0+000-4+800 (poza dorzeczem Iny), Kanał Bystra 2 km 0+000-2+830 (poza dorzeczem Iny); SZ.ZPU.272.120.2024 z 14 października 2024 r. (w części zamówienia nr 5, NW Stargard II Obiekty: Rzeka Krąpiel w km 31+600-35+200, Struga Dzwonowo w km 0+000-4+300, Kanał Kłębino w km 22+100-30+500; Rzeka Krąpiel w km 22+100-30+500).

⁴¹ Tj. publikacjami: Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych z ustaleniem zasad ich wdrażania; Dobre praktyki utrzymania rzek; Renaturyzacja wód-podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych.

⁴² Badaniem objęto 13 obiektów budowlanych, w tym: Jaz Kluczewo, Jaz Chlebówko, Jaz Dzwonowo, Jaz Krzywnica, Jaz Małkocin, Jaz Rokicie, Jaz Rzeplino, Jaz Żukowo, Przepust Piętrzący – Struga Rzeplińska, Stacja Pomp Witkowo I, Stacja Pomo Pomietów I, Rurociąg Grabowo, Śluza Upustowa na rzece Inie, a także 32 protokoły z okresowych kontroli budowlanych tych obiektów .

⁴³ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, dalej: ustawa Prawo budowlane.

kontrola pięcioletnia, co było niezgodne z art. 62 ust. 1 pkt 1-2 ustawy Prawo budowlane;

- w 80% przypadków (osiem obiektów, które poddano kontrolom okresowym) nie realizowano zaleceń z poprzednich kontroli, co było niezgodne z art. 61 pkt. 1-2 ustawy Prawo budowlane;
- w 15,4% przypadków, tj. dla dwóch obiektów nie prowadzono książki obiektu budowlanego od dnia ich użytkowania, co było niezgodne z ówczesnie obowiązującym art. 60c pkt 1-3 ustawy Prawo budowlane oraz z obowiązującym do 1 stycznia 2023 r. art. 64 ust. 1⁴⁴ tej ustawy;
- żadna z prowadzonych książek obiektów budowlanych⁴⁵ nie zawierała wszystkich wymaganych wpisów, w tym takich jak np.: oznaczenia tomu książki obiektu budowlanego; podstawowych danych identyfikujących obiekt⁴⁶; wyczerpujących danych technicznych charakteryzujących obiekt; planu sytuacyjnego obiektu; protokołów kontroli; wykazu dokumentacji⁴⁷, co było niezgodne⁴⁸ z § 7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁴⁹, a także § 5 ust. 1 pkt 2-4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 października 1998 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁵⁰;
- w 18,2% przypadków, tj. w dwóch książkach obiektów budowlanych⁵¹ wpisów dokonywała osoba nieupoważniona przez właściciela lub zarządcę obiektu, co było niezgodnie § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego;
- w 54,5% przypadków (tj. sześć obiektów) sprostowania błędów we wpisach książek obiektów budowlanych dokonano bez umieszczenia daty lub podpisu osoby dokonującej zmiany, w tym na stronie tytułowej w zakresie nazwy obiektów⁵² i adresu obiektów⁵³, co było niezgodne z § 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego,
- w 36,4% przypadków (tj. cztery obiekty)⁵⁴ istniały rozbieżności pomiędzy nazwami obiektów budowlanych dla których prowadzono książki obiektu budowlanego w zakresie dotyczącym kilometra biegu rzeki, a nazwami obiektów dla których przeprowadzano kontrole okresowe, co stanowiło podstawę do kwestionowania faktu objęcia kontrolą właściwej budowli, a także utrudniało jednoznaczne przyporządkowanie przeprowadzonych

⁴⁴ Przepis uchylony przez art. 1 pkt 33 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. (Dz.U. poz. 1557), zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2023 r.

⁴⁵ Tj. dla obiektów pn.: *Jaz Kluczewo; Jaz Chlebówko; Jaz Dzwonowo; Jaz Krzywnica; Jaz Małkocin; Jaz Rokicie; Jaz Rzeplino; Jaz Żukowo; Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska; Stacja pomp Witkowo I; Stacja pomp Pomietów I.*

⁴⁶ W tym w zakresie: właściciela obiektu, zmiany właściciela lub zarządcy obiektu, protokołu odbioru obiektu, pozwolenia na użytkowanie obiektu.

⁴⁷ W tym dokumentacji technicznej przekazanej właścicielowi (zarządcy) przy zakładaniu książki.

⁴⁸ Zgodnie z art. 6 ust.1 ustawy zmieniającej ustawę Prawo budowlane, do prowadzenia książki obiektu budowlanego założonej zgodnie z art. 64 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosowane były przepisy dotychczasowe.

⁴⁹ Dz. U. Nr 120, poz. 1134, dalej: rozporządzenie z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego.

⁵⁰ Dz. U. Nr 135, poz. 882; dalej: rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego.

⁵¹ W tym dotyczących obiektów pn. *Pompownia Witkowo I* oraz *Pompownia Pomietów I.*

⁵² W tym pn.: *Jaz Chlebówko; Jaz Dzwonowo; Jaz Małkocin, Jaz Rzeplino.*

⁵³ W tym pn.: *Jaz Żukowo, Stacja pomp Pomietów I.*

⁵⁴ W tym pn.: *Jaz Chlebówko, Jaz Małkocin, Jaz Rzeplino, Jaz Żukowo.*

okresowych kontroli, na podstawie protokołów z tych kontroli, do ksiąg obiektów i świadczy o braku rzetelności w tym zakresie.

Powyższe nieprawidłowości wynikały z niewłaściwej koordynacji przez Zarząd Zlewni pracy Nadzorów Wodnych i zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akt kontroli str. 352-375, 1146-1168, 1378-1455, 2936-3313)

4. W kontrolowanym okresie w zakresie dotyczącym zlewni rzeki Iny prowadzono ogółem 207 postępowań administracyjnych w sprawach wydania pozwoleń wodnoprawnych⁵⁵, w tym w:

- 2022 r. - 42 postępowania z czego: 10 dotyczących odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód (wydano dziewięć decyzji oraz umorzono jedno postępowanie); 12 dotyczących wprowadzania ścieków do wód (wydano trzy decyzje, dokonano dwóch zmian decyzji, siedem postępowań pozostawało w toku); dwa postępowania dotyczące poboru wód powierzchniowych (wydano dwie decyzje); jedno postępowanie dotyczące korzystania z wód powierzchniowych na potrzeby energetyki wodnej (wydano jedną decyzję); dziewięć postępowań dotyczących wprowadzania ścieków do ziemi (wydano dziewięć decyzji); osiem postępowań dotyczących odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do ziemi (wydano osiem decyzji);
- 2023 r. - 61 postępowań, z czego: 14 dotyczyło odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód (wydano 14 decyzji); 13 postępowań dotyczących wprowadzania ścieków do wód (jedno postępowanie umorzono, wydano pięć decyzji, siedem postępowań pozostawało w toku); jedno postępowanie dotyczące poboru wód powierzchniowych (wydano jedną decyzję); 15 postępowań dotyczących wprowadzania ścieków do ziemi (jedno postępowanie umorzono, w jednym przypadku odmówiono wszczęcia postępowania, wydano 13 decyzji); 18 postępowań dotyczących odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do ziemi (wydano 18 decyzji);
- 2024 r. - 61 postępowań, z czego: pięć dotyczyło odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód (wydano cztery decyzje dotyczące ustalenia kolejnego okresu obowiązywania pozwoleń wodnoprawnych, jedno postępowanie pozostawało w toku), 21 postępowań dotyczących wprowadzania ścieków do wód (jedno postępowanie umorzono, dwa postępowania dotyczące zmiany decyzji pozostawały w toku, wydano cztery decyzje, 15 postępowań pozostawało w toku); jedno pozostające w toku postępowanie dotyczące poboru wód powierzchniowych; 10 postępowań na wprowadzania ścieków do ziemi (jedno ustalające kolejny okres obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego, cztery postępowania pozostawały w toku, wydano pięć decyzji); 24 postępowania dotyczące odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do ziemi (wydano trzy decyzje w sprawie ustalenia kolejnego okresu obowiązywania pozwoleń wodnoprawnych, trzy postępowania pozostawały w toku, wydano 18 decyzji);

⁵⁵ Według stanu na dzień 25 marca 2025 r.

- 2025 r. - 43 postępowania, z czego: sześć dotyczących odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód (trzy pozostawały w toku, wydano trzy decyzje); 18 dotyczących wprowadzania ścieków do wód (dwa dotyczące zmiany decyzji oraz 16 dotyczących udzielenia pozwoleń wodnoprawnych pozostawało w toku; jedno pozostające w toku na poboru wód powierzchniowych; 12 dotyczących wprowadzania ścieków do ziemi (jedno dotyczące ustalenia kolejnego okresu obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego, 10 w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego pozostawało w toku; wydano jedną decyzję), sześć dotyczących odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do ziemi (wydano dwie decyzje, cztery pozostawały w toku).

W latach 2022-2025 do 25 marca nie prowadzono żadnego postępowania dotyczącego cofnięcia (ograniczenia) pozwolenia wodnoprawnego, w tym w wyniku przeprowadzonych kontroli gospodarowania wodami lub przeglądu pozwoleń. Zmiany pozwoleń wodnoprawnych następowały jedynie na wniosek podmiotów. Ponadto wpłynęło jedno ponaglenie dotyczące postępowania o zmianę pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą wprowadzenie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych z komunalnej oczyszczalni ścieków⁵⁶.

(akt kontroli str. 23-24, 39-41, 3444-3478)

W zakresie dotyczącym współpracy z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska⁵⁷, Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *współpraca z (...) WIOŚ (...) w ramach swoich kompetencji, (...) polegała na wzajemnym przekazywaniu sobie informacji, notatek, wyników badań, zgłaszaniu nieprawidłowości, celem rozwiązywania występujących problemów.*

(akt kontroli str. 25, 50, 1209-1212, 1216-1221)

W wyniku badania 12 spraw⁵⁸ dotyczących wydania w latach 2022-2025 (do 30 kwietnia) pozwoleń wodnoprawnych stwierdzono, że:

- żadne postępowanie nie zostało zakończone w terminie, o którym mowa w art. 35 § 3 Kpa, 11 postępowań zakończonych wydaniem decyzji prowadzono⁵⁹ od 34 do 209 dni z wyłączeniem okresów, o których mowa w art. 35 § 5 Kpa; nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w przypadku dziewięciu postępowań⁶⁰ pomimo obowiązku wynikającego z art. 36 § 1 Kpa nie poinformowano stron o przyczynach niezakończono sprawy w terminie i wyznaczeniu nowego terminu wydania pozwolenia wodnoprawnego; nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

⁵⁶ ST.ZUZ.4210.105.2024.MC.

⁵⁷ Dalej: WIOŚ.

⁵⁸ SZ.ZUZ.3.4210.144.2022.JF; ST.ZUZ.4210.7.4.2025.IW; ST.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF; ST.ZUZ.3.4210.191.3.2022.JF; SZ.ZUZ.3.4210.225.2021.MC; SZ.ZUZ.3.4210.153.2023.MC; SZ.ZUZ.3.4210.153.2022.JM; ST.ZUZ.4.210.105.2024.MC; SZ.ZUZ.3.4210.96.2022.EK; ST.ZUZ.4210.81.2024.JF; SZ.ZUZ.3.4210.27.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.134.2022.JF.

⁵⁹ Zaprezentowano dane od daty wpływu wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego do dnia wydania decyzji.

⁶⁰ SZ.ZUZ.3.4210.144.2022.JF; ST.ZUZ.4210.7.4.2025.IW; ST.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF; ST.ZUZ.3.4210.191.3.2022.JF; SZ.ZUZ.3.4210.153.2023.MC; SZ.ZUZ.3.4210.96.2022.EK; ST.ZUZ.4210.81.2024.JF; SZ.ZUZ.3.4210.27.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.134.2022.JF.

- jedno postępowanie o zmianę pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą wprowadzenie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych z komunalnej oczyszczalni ścieków⁶¹, odnośnie którego wpłynęło ponaglenie⁶² pozostawało w toku⁶³, w tym pomimo upływu terminu wyznaczonego postanowieniem Dyrektora RZGW; nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- decyzje udzielające pozwolenia wodnoprawnego wydawano po upływie terminów wskazanych w zawiadomieniach, wydanych na podstawie art. 10 Kpa, informujących strony o zakończeniu postępowania i o możliwości zapoznania się z aktami sprawy i zgłoszenia ewentualnych uwag i wniosków;
- ustalone w pozwoleniach wodnoprawnych wartości wskaźników zanieczyszczeń odpowiadały maksymalnym wartościom wskazanym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych⁶⁴; Z-ca Dyrektora wyjaśniła, że *organ jest związany wnioskiem podmiotu o wydanie pozwolenia wodnoprawnego. Podmiot określa ilość i jakość ścieków mając wiedzę o faktycznym ich pochodzeniu. Obowiązujące prawo, nie daje organowi możliwości żądania badań wszystkich substancji wynikających z rozporządzenia*;
- w 10 przypadkach rozstrzygnięcia wydano na podstawie wniosków zawierających wszystkie wymagane przepisami ustawy Prawo wodne dane i załączniki, w jednym przypadku⁶⁵ wydano pozwolenie wodnoprawne podmiotowi na usługę wodną dotyczącą wprowadzania oczyszczonych ścieków komunalnych pochodzących z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, do ziemi - rowu, pomimo że badania jakości ścieków z lat ubiegłych wykazywały brak spełnienia wymaganych warunków, w tym wskazanych w § 8 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska; nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- dysponowano danymi dotyczącymi obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych; Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że *organ nie jest w stanie zbilansować danych związanych z danym ciekiem, z powodu braku posiadania narzędzi umożliwiających zweryfikowanie presji lub poboru wód w danym miejscu; nie dysponujemy odpowiednimi programami, systemami komputerowymi, które pozwalałyby na łączną analizę danych. Ponadto ilość wody w ceiku jest zmienna w czasie i stopień rozcieńczenia ścieków może być różny w danych okresach czasowych. Organ każdorazowo dokonuje analizy wpływu na JCWP dla danego postępowania*
- w siedmiu wydanych pozwoleniach, zgodnie z obowiązującymi wymogami nałożono dodatkowe obowiązki dotyczące głównie utrzymania odbiornika ścieków poniżej i powyżej wylotu, w tym konserwacji odbiornika;
- w siedmiu wydanych pozwoleniach, częstotliwość badania przez przedsiębiorcę jakości ścieków wprowadzanych do rzeki lub ziemi odpowiadała wartości minimalnej określonej w przepisach rozporządzenia

⁶¹ Tj. ST.ZUZ.4210.105.2024.MC.

⁶² W kontrolowanym okresie było to jedyne ponaglenie dotyczące pozwolenia wodnoprawnego.

⁶³ Na 30 kwietnia 2025 r.

⁶⁴ Dz. U. poz. 1311; dalej: rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska.

⁶⁵ Decyzja z 10 lutego 2023 r. SZ.ZUZ.3.4210.144.2022.JF.

w sprawie substancji szkodliwych dla środowiska⁶⁶; odnośnie żądania pełnych badań jakości ścieków, zapewnienia bieżącego (ciągłego) monitoringu ilości i jakości ścieków wprowadzanych do odbiorników w celu zwiększenia kontroli sprawowanej nad zanieczyszczeniami, a także możliwości dokonywania rzutu zanieczyszczeń w zależności od wielkości przepływu wody w odbiorniku, Z-ca Dyrektora wyjaśniła, że *organ jest związany wnioskiem podmiotu o wydanie pozwolenia wodnoprawnego. Podmiot określa ilość i jakość ścieków mając wiedzę o faktycznym ich pochodzeniu. Obowiązujące prawo, nie daje organowi możliwości żądania badań wszystkich substancji wynikających z rozporządzenia. Organ nie nakładał dodatkowych obowiązków ponieważ konieczność taka nie wynika z obowiązujących przepisów prawa. Przy procedowaniu spraw nie zaszła taka konieczność. Organ nakłada jedynie dodatkowe obowiązki, których możliwość wynika z art. 403 ust. 6 oraz 82 ustawy Prawo wodne.*

- nie wystąpiły przypadki uchylecia objętych badaniem decyzji przez organ drugiej instancji;
- sprawy procedowano zgodnie z ustaleniami wynikającymi z wytycznych KZGW;
- kopie ostatecznych decyzji udzielających pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przekazywano do WIOŚ; Dyrektor oraz Zastępca Dyrektora wyjaśnili m.in., że: *decyzje z klauzulą ostateczności są wysyłane zbiorczo drogą pocztową; organ przekazuje kopie ostatecznych decyzji (...) w zbiorczej kopercie, w przypadkach zgromadzenia kilku lub kilkunastu takich decyzji. Z obowiązujących przepisów, w tym art. 400 ust. 9 ustawy Prawo wodne nie wynika termin przekazania decyzji;*
- w zakresie weryfikowania deklarowanego przez podmiot wnioskujący o wydanie lub zmianę pozwolenia, braku negatywnego wpływu ścieków odprowadzanych do wód/ziemi na środowisko wodne oraz nieutrudniania korzystania z wód przez innych użytkowników, Z-ca Dyrektora wyjaśniła m.in., że: *(...) na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego oraz ustaleń planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza rzeki Odry organ weryfikował deklarowany przez podmiot wnioskujący o wydanie lub zmianę pozwolenia, brak negatywnego wpływu ścieków odprowadzanych do wód/ziemi na środowisko wodne oraz nieutrudnianie korzystania z wód przez innych użytkowników. Nieujęcie w uzasadnieniu decyzji potwierdzenia weryfikacji wynikało z braku takiego wymogu wynikającego z art. 403 ustawy Prawo wodne. W procedowanych sprawach nie zaszły przesłanki wskazujące na istnienie obowiązków wobec innych zakładów posiadających pozwolenie wodnoprawne lub uprawnionych do rybactwa, narażonych na szkody w związku z wykonywaniem danego pozwolenia wodnoprawnego. Wewnętrzne wytyczne nie określały zasad weryfikacji deklarowanego przez podmiot wnioskujący o wydanie lub zmianę pozwolenia, braku negatywnego wpływu ścieków odprowadzanych do wód lub ziemi na środowisko wodne oraz nieutrudniania korzystania z wód przez innych użytkowników.;*
- nie zaszły przesłanki skutkujące nałożeniem na podmiot obowiązku usunięcia negatywnych skutków w środowisku wynikających z wykonywania

⁶⁶ W tym w: trzech przypadkach dotyczących ścieków komunalnych wskazano obowiązek poboru 12 próbek w okresie roku, a jeżeli zostanie wykazane, że ścieki spełniają wymagane warunki - 4 próbki w następnym roku; w przypadku gdy co najmniej jedna próbka z czterech pobranych nie spełnia wymaganych warunków, w następnym roku pobiera się ponownie 12 próbek; w dwóch przypadkach dotyczących ścieków przemysłowych (wód popłucznych) - co najmniej raz na dwa miesiące; dwóch przypadkach dotyczących ścieków przemysłowych (zasolonych wód geotermalnych) - każdorazowo przed rozpoczęciem rzutu.

pozwolenia wodnoprawnego lub powstałych w wyniku działalności prowadzonej niezgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu wodnoprawnym;

(akt kontroli str. 1456-1485, 1496-1497, 3479-4349)

W latach objętych kontrolą, pomimo wiedzy o funkcjonowaniu wskazanej w decyzji SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1 z 15 kwietnia 2019 r. oczyszczalni ścieków typu Imhoff w miejscowości Karkowo bez pozwolenia wodnoprawnego, nie podjęto skutecznych działań w celu rzetelnego wyjaśnienia stanu faktycznego i zobowiązania podmiotu do usunięcia zaniedbań, co było niezgodne z art. 343 ust. 1 ustawy Prawo wodne. Nieprawidłowość została opisana w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akt kontroli str. 1315-1377, 1456-1457, 4035-4114)

Na podstawie art. 80 ustawy Prawo wodne wydano trzy decyzje⁶⁷ dopuszczające wprowadzenie do wód rzeki Iny, ścieków z przelewów burzowych, w tym jedna z nich⁶⁸ została uchylona przez Dyrektora RZGW, jedna odnośnie której złożono odwołanie została utrzymana w mocy przez Dyrektora RZGW⁶⁹.

(akt kontroli str. 1283-1293, 1456-1471, 4115-4349)

W zakresie uznania przez organ, że zrzut nieoczyszczonych ścieków przez przelewy burzowe nie koliduje z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód, Dyrektor wyjaśniła m.in., że (...) *uznano, że planowane zrzuty ścieków z przelewów burzowych do rzeki Iny nie będą kolidować z celami środowiskowymi ani z wymaganiami jakościowymi dla danej JCWP. Stan JCWP był oceniany jako potencjalnie zagrożony niespełnieniem celów środowiskowych. Jednak w wyniku przeprowadzonej analizy uznano, że zrzuty nie przyczynią się do pogorszenia tego stanu w sposób istotny (...). Zgodnie z obowiązującymi planami gospodarowania wodami, cele środowiskowe powinny zostać osiągnięte do 2027 r., o ile nie wskazano krótszego terminu w lokalnych dokumentach planistycznych (...). Oceny dokonano na podstawie: charakteru pracy przelewów burzowych, które działają jedynie w okresach intensywnych opadów atmosferycznych; występowania przepływów zapewniających znaczne rozcieńczenie wód odbiornika w okresie uruchomienia przelewów; analizy łącznego działania wszystkich wylotów i dopływów do rzeki Iny oraz prognozy dotyczącej krótkoterminowego i niesystematycznego charakteru zrzutów. W efekcie uznano, że nie dojdzie do trwałego przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych ani pogorszenia stanu chemicznego i ekologicznego JCWP.*

W zakresie występowania do podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi, z uwzględnieniem przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej o dopełnienie obowiązku wystąpienia z wnioskiem o zmianę pozwoleń wodnoprawnych, Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *przepisy (...) nie nakładają na organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego obowiązku informowania podmiotów o konieczności złożenia wniosku o jego zmianę. Wynika to z faktu, że obowiązek ten ma charakter ustawowy i spoczywa bezpośrednio na podmiotach korzystających z usług kanalizacji ogólnospławnej. W związku z tym organy administracyjne nie mają podstawy prawnej do podejmowania indywidualnych działań przypominających, czy wzywających do złożenia wniosku. Jednocześnie należy zauważyć, że informacja o nowelizacji przepisów została podana do*

⁶⁷ Tj. decyzje: SZ.ZZŚ.3.4140.1.1.2021.MM; SZ.ZZŚ3.4140.1.3.2022.MM; SZ.ZZŚ.3.4140.1.4.2023.MM.

⁶⁸ Tj. decyzja SZ.ZZŚ.3.4140.1.1.2021.MM

⁶⁹ Tj. decyzja SZ.ZZŚ3.4140.1.3.2022.MM

publicznej wiadomości w Dzienniku Ustaw. Niemniej jednak (...) mając wiedzę o przelewach burzowych funkcjonujących (...) poinformowano telefonicznie (...) Sp. z o.o. o konieczności złożenia takiego wniosku. (...) Sp. z o.o. złożyła taki wniosek w ustawowym terminie.

(akt kontroli str. 1284, 1289-1290)

5. W okresie objętym kontrolą w Zarządzie Zlewni dokonano przeglądów 33 pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych na obszarze zlewni Iny oraz przeglądów 26 pozwoleń wodnoprawnych⁷⁰, które wymagane były przepisami art. 22 ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry⁷¹. Przeglądy pozwoleń wodnoprawnych dokonywane były w każdym przypadku indywidualnie, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi⁷², w tym analizie poddawano m.in.: jakość i ilość odprowadzanych ścieków, ilość pobranych wód oraz pozostałe warunki pozwolenia wodnoprawnego (np. bieżąca konserwacja odbiornika na określonym odcinku ciekłu), sporządzano protokoły, dokonywano oględzin urządzeń wodnych. Nie wystąpiły sytuacje uchylecia (cofnięcia) lub zmiany (ograniczenia) wydanych pozwoleń w wyniku dokonanych przeglądów. Przeglądem nie objęto:

- a) 81 ze 113 pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych,
- b) żadnego przeglądu pozwolenia wodnoprawnego z 24 wymaganych na pobór wód z rzeki Iny i jej dopływów,
- c) pięciu z 30 wymaganych art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Odry,

co było niezgodne odpowiednio z art. 416 ust. 1 ustawy Prawo wodne (pkt a-b), a także art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Odry (pkt c). Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akt kontroli str. 1463-1467, 3314-3443)

W kwestiach objęcia przeglądami jedynie oceny sposobu realizacji uprawnień nadanych w pozwoleniach wodnoprawnych, zabezpieczenia środowiska wodnego i ochrony innych uprawnionych do korzystania z wód, a także wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, które zostały wskazane na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne w rocznych oświadczeniach podmiotów, Z-ca Dyrektora wyjaśniła m.in., że (...) jeżeli zaszłyby przesłanki naruszenia pozwolenia wodnoprawnego organ cofnąłby pozwolenie wodnoprawne. W procedowanych sprawach organ nie otrzymał sygnału o zagrożeniu osiągnięcia celów środowiskowych i zagrożeniu środowiska, a także dotyczących ochrony innych uprawnionych do korzystania z wód (...). Przeprowadzając przegląd pozwoleń wodnoprawnych organ żąda od podmiotu przedstawienia wszystkich wyników badań i zestawień ilości odprowadzanych ścieków i pobranych wód.

⁷⁰ W tym pozwoleń wodnoprawnych, które zostały wydane przez Starostów.

⁷¹ Dz. U. poz. 1963; dalej: ustawa o rewitalizacji rzeki Odry.

⁷² Pod względem analizy zgodności przeprowadzonych przeglądów pozwoleń wodnoprawnych z obowiązującymi wytycznymi, badaniem objęto decyzje: SZ.ZUZ.3.421.71.4.2019.JF4 z 13 stycznia 2020 r.; SZ.ZUZ.3.4210.225.8.2021.MC z 23 maja 2022 r.; SZ.ZUZ.3.4210.144.3.2022.jf z 10 lutego 2023 r.

6. Zarząd Zlewni identyfikował podmioty korzystające z usług wodnych bez wymaganego pozwolenia głównie poprzez weryfikację, czy występowały one o nowe pozwolenie, w przypadku, gdy kończył się termin obowiązywania poprzedniego. Analizowano również oświadczenia dotyczące ilości i jakości pobranych wód oraz odprowadzonych ścieków lub wód opadowych i roztopowych w okresie działania bez wymaganego pozwolenia. W latach 2022-2025 do ZZ wpłynęła w tym zakresie jedna informacja z WIOŚ. Także nadzory wodne informowały ZZ o zidentyfikowanych przypadkach korzystania z wód bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo zintegrowanego lub dokonywania zrzutów poprzez przelewy burzowe.

Zarząd Zlewni z własnej inicjatywy nie podejmował działań zmierzających do zidentyfikowania podmiotów realizujących usługi wodne bez pozwoleń, które ich nigdy nie posiadały. NIK wskazuje, że powyższe ogranicza skuteczność działań mających na celu wyeliminowanie przypadków - nielegalnego oraz poza kontrolą jakości - odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych.

(akta kontroli str. 997-998, 1001-1002, 2856-2889, 2906-2935)

W 2022 r. Dyrektor RZGW przekazał ZZ wytyczne dotyczące weryfikacji formalno-prawnej czynnych i nieczynnych urządzeń wodnych służących do wprowadzania do rzek ścieków oraz wód opadowych i rozpadowych⁷³. W 2023 r. nadzory wodne przeprowadziły 20 weryfikacji formalno-prawnych, z czego 13 zakończyło się ich zamknięciem. Nadzory wodne sporządzały notatki z dokonywanych lustracji i zamykania nielegalnych wylotów, udokumentowane materiałem zdjęciowym. Po otrzymaniu ww. notatek ZZ prowadził postępowania wyjaśniające.

(akta kontroli str. 2721-2722, 2739-2741, 2744-2776, 2759-2760, 2776-2777, 2783-2786, 2801-2803, 2807-2820, 2822, 2825)

Dyrektor wyjaśniła, że: *weryfikacja formalno-prawna zamykania czynnych i nieczynnych wylotów służących do odprowadzania do rzek ścieków lub wód opadowych i roztopowych jest działaniem ciągłym, prowadzonym w Zarządzie Zlewni (...) przy udziale jednostek terenowych nadzorów wodnych. Niezależnie od realizowanych działań np. w ramach przeglądów cieków lub innych czynności dokonywanych przez komórki Wód Polskich, ustalano w terenie i przekazywano do koordynatora Zarządu Zlewni informacje o lokalizacji wylotów. Współpracujące jednostki organizacyjne RZGW i Zarządu Zlewni dokonywały weryfikacji informacji o zgłoszonych urządzeniach wodnych. Po ustaleniu braku pozwolenia wodnoprawnego, właściwy terenowo nadzór wodny zamykał wylot oraz sporządzał notatkę służbową z tej czynności. W widocznym miejscu umieszczano kartkę z informacją kto zamknął wylot, podając numer telefonu do kontaktu. (...)*

(akta kontroli str. 2905)

W przypadku nieustalenia właściciela urządzenia wodnego, Zarząd Zlewni informował organy ścigania o nielegalnym odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych lub ścieków. W okresie objętym kontrolą w jednym przypadku, Komendant Powiatowy Policji w Choszcznie nałożył na sprawcę nielegalnego zrzutu do rzeki Stobnicy grzywnę w drodze mandatu karnego.

⁷³ Pismo z 1 czerwca 2022 r. KUM.4218.2.2022.

(akta kontroli str. 2399, 2737-2738, 2742-2743, 2756-2757, 2770-2771, 2778-2779, 2823-2824)

7. W latach 2022-2025 bezpośrednio do Zarządu Zlewni nie wpłynęły sygnały, skargi ani wnioski dotyczące złego stanu lub zanieczyszczenia wód rzeki Iny lub jej dopływów. 16 sygnałów wpłynęło do nadzorów wodnych (w tym: trzy do NW w Goleniowie, pięć do NW w Choszczynie i osiem do NW w Stargardzie). Po otrzymanych zgłoszeniach działania niezwłocznie i zgodnie z procedurami podejmowały nadzory wodne, przeprowadzając kontrolę na miejscu wystąpienia zanieczyszczenia, w sytuacjach koniecznych pobierały próbki do badań, informując ZZ o podjętych działaniach.

(akta kontroli str. 2045-2060, 2380-2700)

Na potrzeby zarządzania kryzysowego w 2021 r. został stworzony⁷⁴ Kryzysowy Punkt Kontaktowy w RZGW⁷⁵ i w podległych jednostkach. Całodobową obsługę w przypadku wystąpienia zdarzeń i zagrożeń z obszaru właściwości Wód Polskich zapewniał Wydział Monitorowania Zagrożeń w RZGW⁷⁶, który współdziałał z zarządami zlewni, nadzorami wodnymi oraz wojewódzkimi centrami zarządzania kryzysowego, służbami i inspekcjami, instytucjami publicznymi i podmiotami prywatnymi oraz osobami w rejonie wystąpienia zdarzenia kryzysowego. Działania podejmowane w przypadku zanieczyszczenia lub skażenia wód poza regulaminowymi godzinami pracy, wykonywane były w oparciu o zarządzenie Prezesa nr 18/2021⁷⁷, 2/2023⁷⁸, 46/2023⁷⁹ oraz 24/2024⁸⁰.

(akta kontroli str. 2037-2038, 2088-2335)

Dyrektor wyjaśniła, że: *w latach 2022-2025 przyjęto następujący schemat: Po otrzymaniu zgłoszenia, nadzór wodny weryfikuje zdarzenie w terenie, wykonuje dokumentację fotograficzną, a następnie sporządza notatkę służbową. W przypadku potwierdzenia wystąpienia zanieczyszczenia, nadzór wodny przekazuje notatkę służbową i raport sytuacyjny do Zarządu Zlewni, KPK, a także do WIOŚ, urzędów gmin, a w razie potrzeby na Policję. W raportach wskazywano zasady współdziałania.*

(akta kontroli str. 2037, 2623-2664)

Podmioty zarządzające przelewami burzowymi nie informowały Zarządu Zlewni o ich uruchomieniu. Dyrektor wyjaśniła, że: *zgłoszenia o uruchomieniu przelewów burzowych przekazywane są wyłącznie od osób prywatnych lub WIOŚ. Po otrzymaniu*

⁷⁴ Na podstawie zarządzenia nr 60/2021 Prezesa z 1 stycznia 2021 r. w sprawie powołania Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz uruchomienia Kryzysowego Punktu Kontaktowego w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie (uchylone Zarządzeniem nr 2/2023 sprawie zasad i procedur wykonywania zadań zarządzania kryzysowego w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie).

⁷⁵ Dalej: KPK.

⁷⁶ Dalej: CO w RZGW.

⁷⁷ Zarządzenie Prezesa z 31 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia zasad polecenia pracy w godzinach nadliczbowych i wnioskowania o jej rekompensowanie w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie

⁷⁸ Zarządzenie Prezesa z 5 stycznia 2023 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań zarządzania kryzysowego w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie.

⁷⁹ Zarządzenie Prezesa z 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zasad zapewnienia ciągłości działania w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie.

⁸⁰ Zarządzenie Prezesa z 28 czerwca 2024 r. w sprawie zarządzania kryzysowego w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie.

informacji o ich uruchomieniu jednostka terenowa nadzoru wodnego kierowana jest na miejsce w celu sporządzenia oględzin i podjęcia dalszych czynności. Z uwagi na okoliczności (opad ma charakter nawalny) jakie muszą wystąpić, aby przelewy burzowe uległy otwarciu, czas na pobranie prób jest bardzo krótki, ponieważ na charakter krótkotrwały i intensywny. Zarząd Zlewni nie jest jednostką uprawnioną do poboru, badania i przechowywania prób.

(akta kontroli str. 2623-2664)

Na terenie działania ZZ nie funkcjonował system wczesnego ostrzegania o zanieczyszczeniu wód powierzchniowych. Dyrektor w sprawie sterowania przepływem wód w przypadku zanieczyszczenia lub ich złego stanu wyjaśniła, że: *sterowanie przepływem w celu minimalizacji szkód miało wyłącznie miejsce w 2023 r. na rzece Mała Ina w związku z wystąpieniem „przyduchy” i masowego śnięcia ryb po wystąpieniu deszczy nawalnych. Wówczas dla zwiększenia przepływu i natleniania wody kilkakrotnie podnoszono szandory w jazie w miejscowości Kluczewo, dodatkowo natleniano wodę przy użyciu armatek wodnych. Akcje koordynował Nadzór Wodny w Stargardzie w systemie całodobowym przy współpracy ze strażą pożarną, użytkownikami stawów i CO RZGW. W samej rzece Inie nie stosowano takich działań ponieważ okres, w którym dochodziło do najczęstszego otwierania się przelewów burzowych był okresem utrzymujących się stanów wysokich, a samo skażenie wód po zrzucie z przelewów burzowych ma charakter krótkotrwały.*

(akta kontroli str. 2041)

W 2023 r. Zarząd Zlewni poniósł wydatek w kwocie 5 342,00 zł na zakup materiałów do zamknięcia nielegalnie działających wylotów do odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 2042, 2340-2341)

Dyrektor wyjaśniła także, że: (...) *realizacja prac utrzymaniowych bezpośrednio lub pośrednio przyczynia się do ograniczania zanieczyszczeń oraz wspiera naturalne procesy samooczyszczania wód. Kluczowe znaczenie ma zachowanie prawidłowego funkcjonowania ekosystemów rzecznych, w tym umożliwienie naturalnych zmian koryta rzeki oraz zapewnienie jej ciągłości. Wymaga to przede wszystkim uznania zmienności rzeki w czasie i przestrzeni, dynamiki procesów korytowych, transportu rumowiska oraz ochrony szlaków migracyjnych organizmów wodnych – zarówno bezkręgowców, jak i ryb, zwłaszcza gatunków dwuśrodowiskowych, które odbywają dalekie wędrówki. (...)*

(akta kontroli str. 2042-2043)

8. W latach 2022-2024⁸¹ ilość wód opadowych i roztopowych odprowadzonych do wód rzeki Iny i jej dopływów oraz odbiorników połączonych z tymi ciekami wyniosła ogółem 999 848,34 m³⁸², w tym w latach 2023-2024 była wyższa odpowiednio o 28,6% oraz 27,11% w stosunku do 2022 r. Nie odnotowano odprowadzania wód z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni. W badanym okresie do wód odprowadzono ogółem 26 457 716,76 m³ oczyszczonych ścieków⁸³, w tym w 2023 r. ich ilość wzrosła o 3,4% w odniesieniu do 2022 r. oraz w 2024 r. o 8,8% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Do ziemi

⁸¹ Dane dotyczące 2025 roku, podmioty przekazują do Zarządu Zlewni po zakończeniu I kwartału 2025 r.

⁸² W tym: 281 091,41 m³ w 2022 r.; 361 471,14 m³ w 2023 r. oraz 357 285,79 m³ w 2024 r.

⁸³ W tym: 8 374 349,66 m³ w 2022 r.; 8 660 120,6 m³ w 2023 r. oraz 9 423 246,5 m³ w 2024 r.

odprowadzono ogółem 6 698 364,91 m³ oczyszczonych ścieków⁸⁴, w tym w 2023 r. ich ilość wzrosła o 16,1% w odniesieniu do 2022 r. oraz w 2024 r. o 2,3% w porównaniu z rokiem ubiegłym. W latach 2022-2023 ilość wód pobranych z rzeki Iny i jej dopływów wyniosła ogółem 37 250 m³⁸⁵, przy czym w 2023 r. o 89,7% mniej niż w roku ubiegłym. Według stanu na 31 stycznia 2025 r. nie odnotowano w 2024 r. poboru wód powierzchniowych z rzeki Iny i jej dopływów.
(akta kontroli str. 917, 921, 928-930, 997-1001, 1084)

We wprowadzanych do wód ściekach najniższe pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT₅) wyniosło 0,73 mg/l w 2024 r., a najwyższe 140 mg/l w 2023 r.⁸⁶ Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT) najniższą wartość 5 mg/l osiągnęło w 2022 r., a najwyższą 414 mg/l w 2023 r.⁸⁷ Zawiesina ogólna została odnotowana o najniższej wartości 1,6 mg/l w 2022 r. i najwyższej 140 mg/l w 2023 r.⁸⁸ Suma chlorków i siarczanów osiągnęła skrajne wartości w 2024 r., tj. od 179,4 mg/l do 97 205 mg/l⁸⁹.

W okresie objętym kontrolą w ściekach wprowadzonych do ziemi krańcowe odchylenia pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu oraz chemicznego zapotrzebowanie tlenu odnotowano w 2023 r. i wyniosły one odpowiednio: 0,5 mg/l - 311 mg/l (BZT₅)⁹⁰ oraz 1 mg/l-758 mg/l (ChZT)⁹¹. W 2024 r. skrajne wartości osiągnęła zawiesina ogólna⁹² od 1,3 mg/l do 1 140 mg/l, a także suma chlorków i siarczanów od 34 mg/l do 796,7 mg/l⁹³.

(akta kontroli str. 1000-1020, 1084)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: ilość poszczególnych substancji netto wprowadzanych ze ściekami została wykazana przy trzech pozwoleniach wodnoprawnych, gdyż podstawą wykazania takich ilości jest pomniejszenie ilości substancji zawartych w ściekach o ilości tych substancji zawartych w pobranych wodach, których zużycie spowodowało powstanie tych ścieków. Reszta podmiotów podaje dane dotyczące substancji brutto (...). Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za wprowadzanie ścieków, wypełniają tabele (...) uzupełniając zawartości zanieczyszczeń we wprowadzanych ściekach w mg/l, a nie w przeliczeniu na kg. Dane dotyczące ilości i jakości wprowadzanych ścieków nie były wprowadzane do innych systemów i jedynym sposobem pozyskania (...) danych jest ich spisanie z oświadczenia. Dopiero od III kwartału 2024 r. została (...) zainstalowana aplikacja do wyliczenia opłat i od tego momentu ilości te są rejestrowane (...). Dane, które są rejestrowane dotyczą

⁸⁴ W tym: 2 000 484,66 m³ w 2022 r.; 2 322 104,8 m³ w 2023 r. oraz 2 375 775,5 m³ w 2024 r.

⁸⁵ W tym: 33 765 m³ w 2022 r. oraz 3 485 m³ w 2023 r.

⁸⁶ Pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT₅) wyniosło od 0,945 mg/l do 46 mg/l w 2022 r.; 1,2733 mg/l - 140 mg/l w 2023 r. oraz 0,73 mg/l - 123 mg/l w 2024 r.

⁸⁷ Wartość chemicznego zapotrzebowanie tlenu kształtowała się w przedziale: od 5 mg/l do 147 mg/l w 2022 r.; 13,2 mg/l - 414 mg/l w 2023 r. oraz 5,6333 mg/l - 336 mg/l w 2024 r.

⁸⁸ Zawiesina ogólna wyniosła od 1,6 mg/l do 74 mg/l w 2022 r.; 2 mg/l, - 140 mg/l w 2023 r.; 2 mg/l - 130 mg/l w 2024 r.

⁸⁹ Suma chlorków i siarczanów wyniosła: od 209,5 mg/l do 88 556 mg/l w 2022 r.; 196,1 mg/l - 88 010 mg/l w 2023 r.; 179,4 mg/l - 97 205 mg/l w 2024 r.

⁹⁰ Pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT₅) wyniosło od 0,7 mg/l do 266 mg/l w 2022 r.; 0,5 mg/l - 311 mg/l w 2023 r. oraz 0,55 mg/l - 55 mg/l w 2024 r.

⁹¹ Wartość chemicznego zapotrzebowanie tlenu kształtowała się w przedziale: od 5,5 mg/l do 685 mg/l w 2022 r.; 1 mg/l - 758 mg/l w 2023 r. oraz 2,6 mg/l - 166 mg/l w 2024 r.

⁹² Zawiesina ogólna wyniosła od 2 mg/l do 100 mg/l w 2022 r.; 1,4 mg/l, - 280 mg/l w 2023 r.; 1,3 mg/l - 1 140 mg/l w 2024 r.

⁹³ Suma chlorków i siarczanów wyniosła: od 41,7 mg/l do 545 mg/l w 2022 r.; 35,4 mg/l - 581 mg/l w 2023 r.; 34 mg/l - 796,7 mg/l w 2024 r.

całego obszaru Zarządu Zlewni (...), a nie tylko rzeki Iny, w związku z czym wykazanie ich (...) jest bardzo czasochłonne i wymagałoby zaangażowania wszystkich pracowników Działu Opłat (...);-w pierwszej kolejności z raportów trzeba „ręcznie” oddzielić zlewnie Iny i jej dopływów od innych odbiorników (...).

(akta kontroli str. 917, 921-922, 932, 997; 1000-1001)

9. W Zarządzie Zlewni ewidencja, o której mowa w art. 302 ust. 1 ustawy Prawo wodne⁹⁴ prowadzona była przez pracowników działu SIGW w formie uporządkowanego zbioru papierowych sprawozdań. Zawierały one wyniki prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym⁹⁵. Wyniki przekazywały corocznie podmioty, o których mowa w art. 304 ust. 1 upw. Dane dotyczące ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi oraz ilości wód odprowadzanych do wód, odnotowywano w systemie informacji geograficznej⁹⁶.

(akta kontroli str. 340, 347, 1488-1489, 1492-1494, 1503, 1506, 1509-1510, 1517, 1520-1522, 1525-1528, 1589)

Artykuł 302 ustawy Prawo wodne nie określa formy prowadzenia przez Wody Polskie ewidencji, wskazując jedynie zakres informacji, które powinny być nią objęte oraz obowiązek jej corocznej aktualizacji, jednak biorąc pod uwagę określony w art. 302 ust. 2 upw obowiązek jej udostępniania do wglądu, a także przewidzianą w art. 283 ust 5 tej ustawy możliwość wykorzystania informacji z ewidencji, o której mowa w art. 302 ust. 1 przez właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska na potrzeby ustalenia wysokości opłaty podwyższonej, o której mowa w art. 280 pkt 2 lit. a upw, zdaniem NIK, forma tej ewidencji powinna zatem umożliwiać sprawną realizację ww. uprawnień i obowiązków.

Zapisy art. 302 ustawy Prawo wodne mają istotne znaczenie nie tylko ze względów formalnych, lecz przede wszystkim dlatego, że w licznych przypadkach stanowią jedyne źródło wiedzy zebranej w jednym miejscu, a dotyczącej bilansu wodno-ściekowego kraju i odpowiednich jego obszarów. Wiedza ta z kolei stanowi podstawę do wykonywania raportów, opracowań, planów gospodarowania wodami oraz przede wszystkim daje obraz realizacji w kraju obowiązków wynikających np. z zapisów Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁹⁷.

W wyniku badania 11 pozwoleń wodnoprawnych obowiązujących w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że w:

- siedmiu przypadkach ZZ posiadał sprawozdania, o których mowa w art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne;
- dwóch - brak sprawozdań dotyczył przypadków nieukończenia inwestycji lub korzystania z wód dla zaspokojenia potrzeb własnego gospodarstwa domowego w ilości mniejszej niż 5m³ na dobę⁹⁸;
- dwóch - brak sprawozdań dotyczył pozwoleń zintegrowanych, które nie były wydane przez Wody Polskie i zgodnie z art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo

⁹⁴ Badaniem objęto wynikające z art. 302 ust. 1 pkt 2 oraz 3 ustawy Prawo wodne informacje o: ilości, stanie i składzie ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi; ilości wód odprowadzanych do wód.

⁹⁵ Dalej: sprawozdania.

⁹⁶ Dalej: GIS (z ang. „Geographic Information System”).

⁹⁷ K. Flipek, P. Michalski, M. Soberski, Prawo wodne – analiza wybranych zagadnień, Warszawa 2022

⁹⁸ Pozwolenia nr CS.6341.78.4.2016.SW3 i nr CS.6341.15.3.2014.LG1

wodne, sprawozdania miały być przekazywane organom właściwym do wydania pozwoleń.

(akta kontroli str. 1529-1537)

Dyrektor nie występowała do podmiotów wydających pozwolenia zintegrowane o przekazanie danych, o których mowa w art. 304 ustawy Prawo wodne. W GIS zaewidencjonowano⁹⁹ dane o ilości odprowadzonych ścieków, na podstawie sprawozdania dobrowolnie przesłanego przez podmiot posiadający pozwolenie zintegrowane.

(akta kontroli str. 1529-1530)

W okresie objętym kontrolą monitorowano realizację przez zobowiązane podmioty obowiązku przekazywania ww. sprawozdań. Poprzez rozmowy telefoniczne, korespondencję mailową, bądź pisma informacyjne ponaglano do ich złożenia¹⁰⁰. Działania te koncentrowały się na czynnościach przypominających. Nie nakładano kar na podmioty, które nieterminowo złożyły sprawozdania.

(akta kontroli str. 1503-1504)

W myśl przepisów art. 477 pkt 12 ustawy Prawo wodne, kto wbrew przepisowi art. 304 ust. 1 nie przekazuje wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych lub ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi lub nieterminowo przekazuje te wyniki, podlega karze grzywny, przy czym grzywna za wykroczenia, o których mowa w pkt 4-8 i 12, wynosi od 1000 zł do 7500 zł.

Dyrektor wyjaśniła: *Zarząd Zlewni nie podejmował działań w celu ukarania podmiotów, które nieterminowo złożyły sprawozdania z art. 304 ustawy Prawo wodne, ponieważ nie otrzymano takiego polecenia czy procedur w kierunku ww. czynności.*

(akta kontroli str. 1521)

W wyniku badania obejmującego kompletność danych ujętych w systemach informatycznych ZZ¹⁰¹ stwierdzono m.in., że w:

- ISOK-SIGW w przypadku żadnego z 13 zbadanych pozwoleń wodnoprawnych¹⁰² nie odnotowano rzeczywistych ilości zrzutów ścieków do wód lub do ziemi;
- GIS w przypadku w dwóch¹⁰³ spośród 10 zbadanych pozwoleń¹⁰⁴, nie odnotowano rzeczywistych ilości zrzutów ścieków do wód lub do ziemi.

(akta kontroli str. 1525-1527, 1589)

⁹⁹ Tj. w zbadanym przypadku dotyczącym pozwolenia zintegrowanego nr NS.6222.7.1.2020.LS2.

¹⁰⁰ Ogółem w latach objętych kontrolą wysłano 59 pism przypominających.

¹⁰¹ Analizą objęto dane dotyczące zrzutów ścieków do wód lub do ziemi.

¹⁰² Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.89.4.2023.EK; SZ.ZUZ.3.4210.164.5.2023.KL; SZ.ZUZ.3.4210.97.3.2023.JF; ST.ZUZ.4210.131.4.2024.AŁ; ST.ZUZ.4210.106.5.2024.GR; SZ.ZUZ.3.4210.136.5.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.128.6.2023.KL; CS.6341.97.6.2014.JG1; SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1; SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC; SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW; Z.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1; SZ.ZUZ.4210.144.3.2022.JF.

¹⁰³ Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.23.3.2023.JF oraz NS.6341.42.5.2016.SW3

¹⁰⁴ Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.154.4.2022.JM; SZ.ZUZ.3.4210.27.4.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.67.4.2023.JF; SZ.ZUZ.3.4210.23.3.2023.JF; SZ.ZUZ.3.4210.127.3.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.163.7.2023.MC; SZ.ZUZ.3.4210.225.8.2021.MC.

W wyniku badania 16 pozwoleń wodnoprawnych¹⁰⁵ stwierdzono, że w ISOK-SIGW zgromadzono informacje dotyczące lokalizacji źródeł zanieczyszczeń (wskazane w art. 329 ust. 2 pkt 7 ustawy Prawo wodne), natomiast nie zaewidencjonowano danych dotyczących rzeczywistych wielkości zrzutów ścieków oraz nie zawsze uzupełniano rubryki dotyczące wartości normatywnych z pozwoleń wodnoprawnych, o których mowa w art. 329 ust. 2 pkt 6, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1523, 1529)

Według podręcznika procedur wewnętrznych SIGW w PGW WP z sierpnia 2021 r., przekazanego do stosowania pismem Prezesa nr KZI.4610.3.2021 z 6 września 2021 r.¹⁰⁶, obowiązek regularnego i terminowego wprowadzania do SIGW danych wytwarzanych przy udzielaniu pozwolenia wodnoprawnego, należał do komórek PGW WP, które wydały dane pozwolenie, w tym (zarządów zlewni). Badanie 17 pozwoleń wodnoprawnych wydanych przez Dyrektora ZZ w okresie od 1 lipca 2024 r. do 28 lutego 2025 r. wykazało, że dziewięć z nich (53%), nie zostało wprowadzonych do systemu ISOK-SIGW, a w przypadku trzech pozwoleń dane były niekompletne, ponieważ nie obejmowały określonych w art. 329 ust. 2 pkt 6 ustawy Prawo wodne oraz § 3 pkt 9 lit. e rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 10 września 2020 r. w sprawie systemu informacyjnego gospodarowania wodami¹⁰⁷. Nieprawidłowość została opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1529-1530, 1538-1544)

W latach objętych kontrolą w ZZ nie analizowano zaraportowanych wartości ze sprawozdań, o których mowa w art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne .

(akta kontroli str. 1500-1501, 1504 1545-1548)

NIK wskazuje, że sprawozdania składane na podstawie art. 304 upw, zawierające m.in. dane o ilości oraz wynikach pomiarów składu i stanu ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, a także ilościach substancji zanieczyszczających wprowadzanych z tymi ściekami, są źródłem cennych informacji dla zapewnienia prawidłowego gospodarowania wodami.

10. W badanym okresie naliczone opłaty za odprowadzanie do wód lny i jej dopływów wód opadowych i roztopowych wyniosły łącznie: 742 671 zł, z tego w:

- 2022 r. - 221 525 zł, z tego: opłata stała 11 310 zł, zmienna 210 215 zł;
- 2023 r. - 281 845 zł, z tego: opłata stała 11 622 zł, zmienna 270 223 zł;
- 2024 r. - 229 896 zł, z tego: opłata stała 12 324 zł, zmienna 217 572 zł;
- 2025 r. opłata stała wyniosła 9 405 zł.¹⁰⁸

Łączna kwota opłat uiszczonych w latach 2022-2025 wyniosła 730 755,50zł¹⁰⁹.

¹⁰⁵Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.89.4.2023.EK; SZ.ZUZ.3.4210.164.5.2023.KL; SZ.ZUZ.3.4210.97.3.2023.JF; ST.ZUZ.4210.106.5.2024.GR; SZ.ZUZ.3.4210.136.5.2023.GR; SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1; SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC; SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW; Z.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1; SZ.ZUZ.4210.14.4.3.2022.JF; SZ.ZUZ.3.4210.195.3.2021.EK; SZ.ZUZ.3.4210.95.3.2020.EK; SZ.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF; ST.ZUZ.3.421.67.4.2019.JF4; ST.ZUZ.3.421.25.3.2019.JF4; NS.6222.7.1.2020.LS2.

¹⁰⁶ Dalej: podręcznik procedur SIGW.

¹⁰⁷ Dz. U. poz. 1656 ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie SIGW.

¹⁰⁸ Opłata zmienna naliczana jest po zakończeniu I kwartału 2025 r.

¹⁰⁹ Różnica pomiędzy kwotami naliczonymi a uiszczonymi wynikała z reklamacji oraz nie wniesienia wszystkich opłat stałych za 2025 r. (nie upłynął termin zapłaty).

Naliczone opłaty za wprowadzanie ścieków do wód w badanym okresie wyniosły łącznie 1 349 557,50 zł, z tego w:

- 2022 r. - 367 157 zł, z tego: opłata stała 35 214 zł, zmienna 331 943 zł;
- 2023 r. - 464 339 zł, z tego: opłata stała 88 630 zł, zmienna 375 709 zł;
- 2024 r. - 431 967 zł, z tego: opłata stała 89 173 zł, zmienna 342 794 zł;
- 2025 r. opłata stała wyniosła 86 094,50zł.

Łączna kwota opłat uiszczonych w latach 2022-2025 wyniosła 1 226 696 zł¹¹⁰.

Opłaty podwyższone za odprowadzanie ścieków bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych naliczone zostały w 2022 r. w wysokości 35 830 zł oraz w 2023 r. w wysokości 77 485 zł i zostały w całości uiszczone¹¹¹.

(akta kontroli str. 917-920, 922-924, 1635-1717)

Badanie 14 opłat za usługi wodne i opłat podwyższonych na łączną kwotę 51 212 zł wykazało, że:

- podmiotom zobowiązanym do ponoszenia opłat Zarząd Zlewni przekazywał informacje ustalające ich wysokość;
- w 12 badanych przypadkach opłaty naliczono terminowo i zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 5 (dział VI) ustawy Prawo wodne, a także ustalano zgodnie z wytycznymi KZGW i RZGW i procedurami wewnętrznymi;
- oświadczenia, o których mowa w art. 552 ustawy Prawo wodne, stanowiące podstawę naliczania opłat zmiennych za odprowadzanie do wód – wód opadowych i roztopowych oraz wprowadzanie ścieków do wód wpłynęły do ZZ terminowo, a w jednym przypadku nieotrzymania oświadczenia Zarząd Zlewni podjął działania w celu wyegzekwowania jego przedłożenia;
- treść oświadczeń była weryfikowana przez pracowników ZZ, przy czym w jednym przypadku wezwano do uzupełnienia braków formalnych, polegających na złożeniu oświadczenia na aktualnym druku;
- w badanej próbie trzy podmioty złożyły reklamacje dotyczące nieprawidłowego naliczenia opłaty podwyższonej, które zostały rozpatrzone prawidłowo i terminowo. W sprawach, w których uznano reklamację Zarząd Zlewni przekazał podmiotowi obowiązanemu do ponoszenia opłat nową informację, zawierającą także sposób obliczenia opłaty za usługi wodne oraz w terminie 14 dni od dnia jej przekazania zwrócił podmiotowi różnicę między wniesioną opłatą podwyższoną, a wysokością opłat za usługi wodne. W drugim przypadku podmiot przed rozstrzygnięciem reklamacji nie dokonał płatności¹¹²;
- w dwóch z trzech ww. przypadków opłata została naliczona nienależnie, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- pięć wpłat zostało uiszczonych po terminie wskazanym w informacji¹¹³. Nie dochodzono odsetek, ponieważ ich wysokość nie przekroczyła trzykrotności

¹¹⁰ Różnica pomiędzy kwotami naliczonymi a uiszczonymi wynikała z reklamacji oraz nie wniesienia wszystkich opłat stałych za 2025 r. (nie upłynął termin zapłaty).

¹¹¹ W 2024 r. za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych bez pozwolenia wodnoprawnego nałożono karę, o której mowa w art. 472aa ust. 1 ustawy Prawo wodne w wysokości 5 070 zł i została ona uiszczona.

¹¹² Reklamacja została rozpatrzona przed wymaganą datą wniesienia opłaty.

¹¹³ Zaległości zostały uregulowane po dwóch, trzech i dziewięciu dniach.

wartości pobieranej przez operatora wyznaczonego¹¹⁴ za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej;

- w jednym przypadku Zarząd Zlewni nie podjął działań w celu wyegzekwowania opłaty, która nie została terminowo uiszczona przez zobowiązany do tego podmiot przewidzianych w regulacjach wewnętrznych Wód Polskich, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1614-1634, 1726-1925, 1950-2028)

11. W kontrolowanym okresie podejmowano działania na rzecz zapobiegania zaśmiecaniu wód rzeki Iny lub jej dopływów oraz dotyczące usunięcia śmieci z tych cieków, w tym usuwano odpady nielegalnie zgromadzone, co było zgodne z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹¹⁵ w związku z art. 212 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne. We wskazanym okresie nie odnotowano wystąpienia odpadów niebezpiecznych. W 2023 r. zorganizowano akcję sprzątnięcia, w której poza pracownikami Zarządu Zlewni i RZGW udział wzięli uczniowie stargardzkiej szkoły.

(akta kontroli str. 840-868, 918-919, 925-927, 943-983)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *nie występowało o ukaranie odpowiedzialnych za zaśmiecanie (...), ponieważ zgłaszane przypadki dotyczyły drobnych incydentów, takich jak pojedyncze butelki, worki ze śmieciami, (...), pozostawione inne odpady komunalne (...). W przypadku zanieczyszczenia wód, zwłaszcza substancjami mogącymi zagrażać środowisku (np. substancjami ropopochodnymi (...), Nadzory Wodne informowały odpowiednie organy o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (...); większość z tych zgłoszeń kończyła się umorzeniem ze względu na brak możliwości ustalenia sprawców lub brak znamion czynu zabronionego.*

(akta kontroli str. 918-919, 925-926, 961-962)

12. W latach objętych kontrolą koordynację Nadzorów Wodnych w zakresie poprawy stanu wód i zapobiegania zanieczyszczeniu rzeki Iny i jej dopływów zapewniano poprzez dekretację dokumentacji, którą przekazywano za pomocą dostępnych źródeł komunikacji, w tym głównie pocztą elektroniczną lub telefonicznie. Główne zadania w tym zakresie koncentrowały się na działaniach związanych z planowaniem i realizacją prac utrzymaniowych, a także usuwaniem śmieci. Pomimo obowiązku wynikającego z § 6 ust. 3 Statutu, nie zapewniono skutecznej koordynacji pracy Nadzorów Wodnych w przypadkach dotyczących: egzekwowania od wykonawców umów na utrzymania cieków naturalnych i urządzeń wodnych, wskazania prac, które prowadzone zostały zgodnie z wytycznymi dotyczącymi dobrych praktyk utrzymaniowych; prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych; realizacji zaleceń z poprzednich kontroli okresowych; a także przeprowadzenia kontroli okresowych dla trzech obiektów¹¹⁶, co zostało szerzej opisane w punktach 2 oraz 3 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 919, 926, 984-994, 1209-1210, 1216-1217, 1222-1236, 1488, 1494)

13. Odnośnie podejmowanych w kontrolowanym okresie działań w celu poprawy stanu wód powierzchniowych oraz ograniczenia zanieczyszczenia rzeki Iny i jej dopływów, a także ich efektów Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *realizując*

¹¹⁴ W rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2022 r. Prawo pocztowe (Dz. U z 2022 r. poz. 896, ze zm.)

¹¹⁵ Dz.U. z 2013 r. poz. 1587 ze zm.

¹¹⁶ Tj. Rurociąg Grabowo, Śluza upustowa na rzece Inie - oraz Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska.

prace utrzymaniowe każde działanie jest związane bezpośrednio lub pośrednio z ograniczaniem zanieczyszczeń lub wspomagające samooczyszczanie wód. Ogromnie ważną kwestią jest utrzymanie prawidłowego funkcjonowania ekosystemów rzecznych, w tym umożliwienie zachodzenia naturalnych zmian rzek, jak i zachowanie ich ciągłości (...). Podstawową rolę w ochronie jakości wód rzek odgrywa ograniczenie dopływu do wód substancji zanieczyszczających i biogenów ze źródeł obszarowych, a jednym z najważniejszych narzędzi do tego, oprócz działań prowadzonych w całej zlewni, są tzw. strefy buforowe, czyli czynne ekologicznie strefy wzdłuż brzegów cieków, oddzielające koryto od jego przyległych terenów (...). Procesy samooczyszczania się wody w rzekach stymulowane są zwykle przez dwa czynniki: obecność roślinności wodnej (koszenie mechaniczne dna cieków nie na całej szerokości dna) oraz zróżnicowany i turbulentny przepływ wody (pozostawienie rumoszu drzewnego w korycie cieków lub zabudowa biologiczna skarpy cieków z wywrotów drzew tzw. deflektory). Efekty na pewno są w stosunku, gdyby nie podejmowano żadnych działań realizacji prac utrzymaniowych.

(akta kontroli str. 919, 926-927)

14. W kontrolowanym w obszarze dotyczącym zapewnienia ochrony rzeki Iny lub jej dopływów przed zanieczyszczeniami zidentyfikowano bariery, problemy i ograniczenia takie jak: niewystarczająca liczba pracowników w odniesieniu do nałożonych zadań; niezadawalające możliwości dostępnych systemów i programów informatycznych; niedostateczne środki finansowe w stosunku do potrzeb. Dyrektor wyjaśniła m.in., że do głównych barier zalicza się: (...) niewystarczające limity etatowe (...); brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań związanych z utrzymaniem i konserwacją cieków i urządzeń wodnych w zlewni rzeki Iny, z zastosowaniem najlepszych praktyk środowiskowych (...), powoduje, że zadania techniczne związane z zapewnieniem ochrony rzeki Iny i jej dopływów nie mogą być realizowane w pełnym zakresie; niewystarczające narzędzia prawne możliwe do wykorzystania przez Wody Polskie w celu ograniczenia presji komunalnych związanych z gospodarką odpadów i utrzymania czystości i porządku w gminach (...). Zadania inwestycyjne są finansowane ze środków przyznawanych jednostkom Wód Polskich na podstawie dotacji inwestycyjnej, która obowiązuje w ujęciu jednego roku. Po upływie obowiązywania umowy dotacji sporządzane są aneksy, których procedura podpisywania trwa bardzo długo. Powoduje to (...) znaczne trudności/ograniczenia jakie pojawiają się zarówno przy kontynuacji rozpoczętych zadań, jak i przy nowych projektach (...). Bez zapewnionego źródła finansowania nie mamy możliwości rozpoczynania nowych zadań inwestycyjnych. Przeciągająca się procedura zapewnienia finansowania powoduje przesunięcia czasowe, a biorąc pod uwagę charakter zadań inwestycyjnych rodzi to duże problemy (...). W latach 2022-2024 Zarząd Zlewni nie posiadał wiedzy odnośnie dostępnej liczby wakatów, przysługujących poszczególnym działom (...). Braki kadrowe zgłaszano ustnie i otrzymywano ustną odpowiedź, że etaty w całym RZGW są płynne (...). Jeżeli w jakimś zarządzie zlewni zwalniał się etat, to często bywało tak, że etat ten obsadzany był przez inny zarząd zlewni lub RZGW.

(akta kontroli str. 919, 921, 927, 932, 1000-1001, 1086, 1088-1089, 1152, 1168, 1209-1211, 1213-1216, 1219-1220, 1459-1461)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelnie identyfikowano w latach 2023-2025 potrzeby realizacji inwestycji wpływających na ograniczenie zanieczyszczenia lub poprawę stanu wód rzeki Iny i jej dopływów.

W 2022 r. zgłoszono do RZGW dwa zadania, które w sposób pośredni mogłyby wpłynąć m.in. na stan wód w zlewni rzeki Iny, w tym pn. *Odbudowa jazu na Strudze Rzeplińskiej w km 1+160*¹¹⁷ oraz *Zwiększenie retencji dolnego odcinka rzeki Iny*¹¹⁸. Na ich realizację nie uzyskano finansowania, ale zgłoszeń tych inwestycji do planów nie uwzględniano w kolejnych latach. W latach 2023-2025 nie identyfikowano potrzeb inwestycyjnych dotyczących realizacji przedsięwzięć wpływających na jakość wód rzeki Iny i jej dopływów, pomimo ich złego stanu, co było działaniem nierzetelnym. W konsekwencji zadania takie nie były planowane i realizowane.

(akta kontroli str. 24-25, 42-44 , 376-452)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *Zarząd Zlewni (...) priorytetowo realizował zadanie pn.: Zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzeki Iny z uwzględnieniem środowiskowych Jednolitych Części Wód Powierzchniowych składające się z dwóch podzadań (...). Przedłużające się procedury administracyjne w tym pozyskiwanie pozwolenia wodnoprawnego na szczeblu ministerialnym (...) spowodowało, że Zarząd Zlewni (...) nie był w stanie zrealizować zadań zgodnie z założeniami. Kolejnym ograniczeniem jest brak środków finansowych, w związku z czym realizujemy zadania w kolejności priorytetowej z rozsądnym ich wydatkowaniem. Od roku 2018 Dział Inwestycji (...) obciążony był dużą rotacyjnością pracowników, włącznie ze stanowiskiem kierowniczym. W okresie 2018-2023 funkcje kierownicze pełniły kolejno trzy osoby, które finalnie odeszły z pracy. W 2023 r. w Dziale Inwestycji do listopada zatrudniony był wyłącznie jeden pracownik (...).*

(akta kontroli str. 1146-1147, 1155)

2. W wyniku nieprawidłowej koordynacji przez Zarząd Zlewni pracy Nadzorów Wodnych:

- 1) Nie wyegzekwowano od wykonawców zadań utrzymaniowych wskazania prac, które zrealizowano zgodnie z wytycznymi dotyczącymi dobrych praktyk.

W 17,4% przypadków (tj. czterech z 23 objętych badaniem) pomimo zapisów § 4 pkt 10 umów na utrzymania cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania Zarządu Zlewni w Stargardzie, w tym: SZ.ZPU.272.109.2024 z 30 września 2024 r.¹¹⁹; S.ZPU.272.110.2024 z 30 września 2024 r.¹²⁰

¹¹⁷ Zadanie zgłoszone do PPI do realizacji w latach 2022-2025 na kwotę 350 000,00 zł.

¹¹⁸ Zadanie zgłoszone do PPI do realizacji w latach 2022-2025 na kwotę 800 000,00 zł.

¹¹⁹ Tj. na utrzymanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania Zarządu Zlewni w Stargardzie w części zamówienia nr 6, NW Stargard II Obiekt: Rzeka Ina w km 87+167-87+333, Rzeka Małka w km 0+000-0+110.

¹²⁰ Tj. na utrzymanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania Zarządu Zlewni w Stargardzie w części zamówienia nr 1, NW Choszczno Obiekt: Strumień Suliszewo w km 0+000-8+672, Kanał Sicko w km 0+000-3+400, Kanał Recz w km 0+000-1+296.

SZ.ZPU.272.115.2024 z 11 listopada 2024 r.¹²¹ ; SZ.ZPU.272.120.2024 z 14 października 2024 r.¹²², nie wyegzekwowano od wykonawców zadań wskazania w dokumentacji powykonawczej zakresu/odcinków prac, które prowadzone zostały zgodnie z wytycznymi¹²³ wraz z uzasadnieniem.

(akta kontroli str. 610-784, 839, 856-864)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *powodem niewyegzekwowania (...) oświadczenia dotyczącego zakresu/odcinków prac prowadzonych zgodnie z wytycznymi wraz z uzasadnieniem było niedopatrzenie administracyjne. W trakcie realizacji zamówień kierownicy robót oraz Inspektorzy nadzoru uznali, że informacje*

udokumentowane w protokołach odbioru i dziennikach prac są wystarczające

(...); uchybienie to nie miało wpływu na rzetelność i jakość wykonanych robót (...).

Wszystkie prace zostały wykonane zgodnie z wytycznymi, co zostało w pełni udokumentowane w dokumentacji powykonawczej (...); nie stwierdzono odstępstw od założonego zakresu prac, a ich jakość została potwierdzona w procesie odbioru.

(akta kontroli str.1283-1284,1287-1288)

- 2) Nie przeprowadzono okresowych kontroli budowlanych części obiektów budowlanych na rzece Inie i jej dopływach

W wyniku analizy dokumentacji 13 obiektów budowlanych ustalono, że trzy obiekty (23,1%) nie zostały objęte wymaganymi rocznymi i/lub pięcioletnimi okresowymi kontrolami budowlanymi, co było niezgodne z art. 62 ust. 1 pkt 1-2 ustawy Prawo budowlane.

W przypadku:

- a) *Przepustu piętrzącego - Struga Rzeplińska* nie przeprowadzono kontroli rocznej w 2022 r.;
- b) *Śluzy upustowej na rzece Inie* nie przeprowadzono kontroli rocznych w każdym z lat 2022-2025;
- c) *Rurociągu Grabowo* nie przeprowadzono kontroli pięcioletniej w latach 2022-2025.

Na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1-2 ustawy Prawo budowlane, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez

¹²¹ Tj. na 1. „Utrzymanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania Zarządu Zlewni w Stargardzie” w części zamówienia nr 2, NW Goleniów I Obiekty: Rzeką Ina w km 34+202-56+346, Rzeką Wiśniówka w km 8+235-8+595 i 8+707-8+937, Kanał Goleniowski w km 0+000-7+400, Kanał Kościuszki w km 0+000-4+800 (poza dorzeczem Iny), Kanał Bystra 2 km 0+000-2+830 (poza dorzeczem Iny).

¹²²Tj. na utrzymanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania Zarządu Zlewni w Stargardzie” w części zamówienia nr 5, NW Stargard II Obiekty: Rzeką Krąpiel w km 31+600-35+200, Struga Dzwonowo w km 0+000-4+300, Kanał Kłębino w km 22+100-30+500; Rzeką Krąpiel w km 22+100-30+500.

¹²³ Tj. publikacjami: Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych z ustaleniem zasad ich wdrażania; Dobre praktyki utrzymania rzek; Renaturyzacja wód-podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych.

właściciela lub zarządcę kontroli: okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego (pkt 1): elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu (lit. a), instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska (lit. b), instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych) (lit. c); okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów (pkt 2).

(akt kontroli str. 352-375, 1378-1387, 1402-1455)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że Rurociąg Grabowo–„Kiczarowo” (...) został przejęty na podstawie „Protokołu przekazania-przejęcia środka trwałego” z dnia 16 maja 2018 r. od Likwidatora Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Rurociąg nie posiadał książki obiektu budowlanego. Z przeprowadzonej analizy wynika, że jest to urządzenie melioracji wodnej, zlokalizowane poza ciekami, które znajdują się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W związku z powyższym, z uwagi na charakter urządzenia (urządzenia melioracyjne, a nie budynki ani budowle w rozumieniu objętym obowiązkiem wynikającym z art. 62 Prawa budowlanego), rurociąg nie jest objęty obowiązkiem przeprowadzania kontroli okresowych rocznych ani pięcioletnich w latach 2022–2025. Zarząd Zlewni w Stargardzie będzie podejmował kroki w celu likwidacji środka trwałego (...). Kontrole okresowe (roczne i pięcioletnie) dla obiektu „Śluza upustowa na rzece Inie” nie zostały przeprowadzone w latach 2022–2025 z przyczyn organizacyjnych. Pomimo przejęcia obiektu w 2018 roku, z powodu braku przekazanej dokumentacji technicznej oraz książki obiektu budowlanego, obiekt nie został włączony do planowania kontroli okresowych. Niedopatrzenie to zostało zidentyfikowane i obecnie podejmowane są działania mające na celu uzupełnienie dokumentacji (...). Przepust piętrzący – Struga Rzeplińska w km 11+085 (...) został przejęty na podstawie „Protokołu przekazania-przejęcia środka trwałego” z dnia 16 maja 2018 r. od Likwidatora Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. W momencie przejęcia nie została przekazana dokumentacja techniczna ani książka obiektu budowlanego. W 2023 r., po ustaleniu statusu technicznego obiektu, założono książkę obiektu budowlanego i rozpoczęto prowadzenie wymaganej dokumentacji oraz przeprowadzanie okresowych kontroli technicznych (...). Wcześniejszy brak przeglądów (w tym za 2022 r.) wynikał z niepełnych informacji przekazanych przez Likwidatora oraz braku formalnego statusu obiektu jako budowlanego w dokumentacji przekazanej w 2018 r. Aktualnie obiekt objęty jest kontrolami technicznymi.

Zdaniem NIK Rurociąg Grabowo jako obiekt liniowy jest równocześnie obiektem budowlanym i podlega obowiązkowi kontroli pięcioletniej, co wynikał z art. 3 pkt 3a w związku z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane. Artykuł 62 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy Prawo budowlane zwalnia z obowiązku wykonywania kontroli, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a (kontrole coroczne) właścicieli i zarządców obiektów budowlanych

wymienionych w art. 29 ust. 1 i ust. 2. Przepis ten nie zwalnia jednak z obowiązku wykonywania okresowych kontroli obiektów liniowych co najmniej raz na pięć lat.

(akt kontroli str. 1146-1153, 1154-1168)

3) Nie zapewniono realizacji zaleceń z okresowych kontroli budowlanych.

W wyniku analizy 13 obiektów budowlanych na rzece Inie i jej dopływach ustalono, że w badanych latach w 80% przypadków - tj. ośmiu obiektów, które poddano kontrolom okresowym¹²⁴, nie zrealizowano zaleceń z poprzednich kontroli okresowych, w tym w przypadku obiektów:

- a) Jaz Kluczewo - rzeka Ina Mała w km 5+210; Jaz Dzwonowo - rzeka Krępa w km 3+500; Jaz Krzywnica- rzeka Krąpiel 30+600; Jaz Małkocin - rzeka Małka w km 3+650; Jaz Żukowo - rz. Ina w km 75+363 po kontrolach przeprowadzonych w każdym z lat 2021–2023. Zalecenia dotyczyły m.in. wykonania remontu/odbudowy jazu zgodnie posiadaną dokumentacją projektową; oczyszczenia elementów stalowych i zabezpieczenia ich farbą antykorozyjną; wyprostowania lub wymiany listew palczatych oraz uzupełnienia brakujących elementów mechanizmów wyciągowych; odmulenia płyty ponuru i udroźnienia przepławki; odbudowania skarp przepławki; wykonania odpływu wód opadowych z powierzchni kładki komunikacyjno-eksploatacyjnej; wyremontowanie obiektu ze względu na uszkodzenia powstałe w wyniku wywrócenia drzew;
- b) Jaz Chlebówko rz. Krąpiel w km 35+800 – z kontroli przeprowadzanych w 2022 r. oraz 2023 r. Zalecenia dotyczyły m.in. uzupełnienia ubytków elementów betonowych i ciosów kamiennych; oczyszczenia i zabezpieczenia powierzchni betonowych środkami chemii budowlanej; oczyszczenia z rdzy, zabezpieczenia powłoką antykorozyjną oraz odmalowania skorodowanych elementów jazu; uszczelnienia zamknięcia jazu; zamontowania łąty wodowskazowej;
- c) Jaz Rzeplino - Struga Rzeplińska w km 1+250 - z kontroli przeprowadzanych w 2021 r. oraz 2023 r. Zalecenia dotyczyły m.in. naprawienia uszkodzonych i uzupełnienia brakujących elementów mechanizmów wyciągowych; zlikwidowania wycieków z przekładni poprzez uszczelnienie;
- d) Jaz Rokicie - rz. Krąpiel w km 33+100 – z kontroli przeprowadzonych w 2023 r. Zalecenia dotyczyły m.in. zamontowania łąty wodowskazowej; usunięcie powalonego drzewa na prawym brzegu poniżej jazu.

Na podstawie art. 61 pkt. 1-2 ustawy prawo budowlane, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany: utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2 (pkt 1); zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, takich jak: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach

¹²⁴ W tym z kontroli przeprowadzonych w: każdym z lat 2021–2023 w przypadku obiektów: Jaz Kluczewo; Jaz Dzwonowo; Jaz Krzywnica; Jaz Małkocin; Jaz Żukowo; w 2022 r. oraz w 2023 r. w przypadku obiektów: Jaz Chlebówko; w 2021 r. oraz 2023 r. w przypadku obiektu Jaz Rzeplino; w 2019 r. oraz 2023 r. w przypadku obiektu Jaz Rokicie.

i zbiornikach wodnych, pożary lub powódzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska (pkt 2).

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy Prawo budowlane, obiekt budowlany należy użytkować w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyłym stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej, w szczególności w zakresie związanym z wymaganiami, o których mowa w ust. 1 pkt 1-7.

(akt kontroli str. 352-375, 1438-1455, 2936-3204)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *obiekty (...) były objęte przeglądami okresowymi (...). W wyniku przeprowadzonych kontroli sformułowano zalecenia, których część odnosiła się do cyklicznych prac utrzymaniowych, takich jak koszenie roślinności porastającej konstrukcję i jej otoczenie czy konserwacja (np. smarowanie) mechanizmów napędowych. Wskazane prace mają charakter sezonowy i nietrwały – ich efekt utrzymuje się przez ograniczony czas (...). Z tego względu może dochodzić do sytuacji, w których podczas kontroli okresowej brak jest fizycznych śladów realizacji takich prac, mimo że zostały one wykonane w odpowiednich sezonach. Przeglądy okresowe przypadające zazwyczaj na III i IV kwartał roku nie zawsze umożliwiają pełną ocenę sezonowych działań prowadzonych wiosną i latem. W odniesieniu do zaleceń, których realizacja została odłożona, należy wskazać, że nie dotyczyły one usterek lub uszkodzeń stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi, mienia lub środowiska. Stan techniczny obiektów oceniano jako dobry lub dostateczny. Nie stwierdzono również nieprawidłowości wpływających na estetykę lub ograniczających możliwość użytkowania tych obiektów zgodnie z ich przeznaczeniem. Z uwagi na ograniczenia finansowe i konieczność priorytetowego kierowania środkami na pilne potrzeby związane z utrzymaniem infrastruktury hydrotechnicznej, realizacja części mniej istotnych lub powtarzalnych zaleceń była czasowo odraczana.*

Niezrealizowane zalecenia z poprzednich kontroli poza pracami o efekcie sezonowym (krótkotrwałym), dotyczyły także trwałych uszkodzeń lub usterek tj. m.in.: brak uzupełnienia lub wymiany niektórych elementów mechanizmów jazów; naprawy mechanizmów wyciągowych; uzupełnienie ubytków betonowych; uszczelnienia zamknięć jazów; uzupełnienia łąt wodowskazowych; malowania łąt wodowskazowych; wykonania umocnień; wykonania odpływów wód. Brak realizacji zaleceń z poprzednich kontroli może w konsekwencji doprowadzić do pogorszenia właściwości użytkowych i sprawności technicznej obiektów.

(akt kontroli str. 1146-1153, 1154-1168)

- 4) Nie założono i nie prowadzono ksiąg dla obiektów budowlanych zlokalizowanych na rzece Inie i jej dopływach lub założono je z opóźnieniem. W wyniku analizy 13 obiektów budowlanych na rzece Inie i jej dopływach ustalono, że dla dwóch obiektów¹²⁵ (15,4%): Przepust piętrzący - Struga

¹²⁵ Zgodnie z ewidencją księgową obiekty przyjęte do użytkowania po zlikwidowanym Zachodniopomorskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie 1 sierpnia 2019 r.

Rzeplińska w km 11+085¹²⁶; Śluza upustowa na rzece Inie, nie prowadzono książki obiektu budowlanego od dnia ich użytkowania, co było niezgodne z art. 60c pkt 1-3 ustawy Prawo budowlane oraz z obowiązującym do 1 stycznia 2023 r. art. 64 ust. 1 tej ustawy¹²⁷.

Na podstawie art. 60c pkt 1-3 ustawy Prawo budowlane, książkę obiektu budowlanego zakłada właściciel lub zarządca obiektu budowlanego w terminie 30 dni od dnia: doręczenia decyzji o pozwoleniu na użytkowanie - w przypadku obiektu budowlanego, do którego użytkowania jest wymagana decyzja o pozwoleniu na użytkowanie (pkt 1); upływu terminu na zgłoszenie, w drodze decyzji, przez organ nadzoru budowlanego sprzeciwu do zawiadomienia o zakończeniu budowy albo doręczenia zaświadczenia organu nadzoru budowlanego o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu - w przypadku obiektu budowlanego, do użytkowania którego jest wymagane zawiadomienie o zakończeniu budowy (pkt 2); dokonania zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części - jeżeli w wyniku tej zmiany obiekt budowlany niewymagający wcześniej założenia książki obiektu budowlanego stał się obiektem budowlanym, dla którego należy prowadzić książkę obiektu budowlanego (pkt 3). Zgodnie z obowiązującym do 1 stycznia 2023 r. art. 64 ust. 1 ustawy prawo budowlane, właściciel lub zarządca jest obowiązany prowadzić dla każdego budynku oraz obiektu budowlanego niebędącego budynkiem, którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2, książkę obiektu budowlanego, stanowiącą dokument przeznaczony do zapisów dotyczących przeprowadzanych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego.

(akt kontroli str. 352-375, 1378-1387, 1402-1455)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *obiekty (...) zostały przyjęte jako środek trwały na podstawie „Protokołu przekazania – przejęcia Środka trwałego” (PT) dnia 16 maja 2018 r. od Likwidatora Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Książki obiektów budowlanych nie zostały przekazane przez Likwidatora (...).*

(akt kontroli str. 1146-1153, 1154-1168)

- 5) Nie dokonywano wymaganych wpisów w książkach obiektów budowlanych, a sprostowania błędów we wpisach do książek obiektów budowlanych dokonano bez umieszczenia daty lub podpisu osoby dokonującej zmiany.
- a) żadna z 10 prowadzonych książek obiektów budowlanych nie zawierała wszystkich wymaganych wpisów, w tym:
 - jedna oznaczenia tomu książki obiektu budowlanego¹²⁸;
 - jedna podstawowych danych identyfikujących obiekt (w zakresie: właściciela obiektu¹²⁹;

¹²⁶ Nie prowadzono książki obiektu budowlanego od dnia jego użytkowania i została ona założona dopiero 21 września 2023 r.

¹²⁷ Przepis uchylony przez art. 1 pkt 33 lit. a ustawy zmieniającej ustawę Prawo budowlane.

¹²⁸ Dotyczy obiektu pn. *Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska*.

¹²⁹ Dotyczy obiektu pn. *Stacja pomp Pomietów I*.

- 10 wpisów dotyczących zmiany właściciela lub zarządcy obiektu po przejęciu w 2018 r. praw i obowiązków po Zachodniopomorskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie¹³⁰;
- siedem protokołu odbioru obiektu¹³¹;
- trzy pozwolenia na użytkowanie obiektu¹³²;
- trzy wyczerpujących danych technicznych charakteryzujących obiekt¹³³;
- trzy planu sytuacyjnego obiektu¹³⁴;
- trzy protokołów kontroli pięcioletniej przeprowadzonej w 2024 r.¹³⁵ oraz siedem rocznej przeprowadzonej w 2024 r.¹³⁶;
- w jednej wykazu dokumentacji, w tym dokumentacji technicznej przekazanej właścicielowi (zarządcy) przy zakładaniu książki¹³⁷.

Na podstawie art. 6 ustawy zmieniającej ustawę Prawo budowlane, do prowadzenia książki obiektu budowlanego założonej zgodnie z art. 64 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosuje się przepisy dotychczasowe. Na podstawie § 7 rozporządzenia z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego, książki prowadzone przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia prowadzi się na zasadach dotychczasowych, do wypełnienia tomu. Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 lit. b-e rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego m.in., wpisy do książki obiektu obejmują podstawowe dane identyfikujące obiekt: właściciela, zarządcę - nazwę lub imię i nazwisko (lit. b); protokół odbioru obiektu - numer i datę sporządzenia (lit. c); pozwolenie na użytkowanie obiektu - nazwę organu, który wydał, numer i datę wydania (lit. d), zmianę właściciela lub zarządcy - numer i datę protokołu przejęcia obiektu (lit. e). Ponadto zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 2-4 ww. rozporządzenia wpisy obejmują, dane ogólne o obiekcie budowlanym wraz z wykazem dokumentacji, w tym dokumentacji technicznej przekazanej właścicielowi (zarządcy) przy zakładaniu książki obiektu (pkt 2); plan sytuacyjny obiektu, z zaznaczonymi granicami nieruchomości, określający również usytuowanie miejsc przyłączenia obiektu do sieci uzbrojenia terenu oraz armatury lub urządzeń przeznaczonych do odcięcia czynnika dostarczanego za pomocą tych sieci, a w szczególności gazu, energii elektrycznej i ciepła (pkt 3); protokoły kontroli oraz badań

¹³⁰ Dotyczy obiektów: *Jaz Kluczewo - rzeka Ina Mała; Jaz Chlebówko rz. Krąpiel; Jaz Dzwonowo - rzeka Krępa; Jaz Krzywnica - rzeka Krąpiel; Jaz Małkocin - rzeka Małka; Jaz Rokicie - rz. Krąpiel; Jaz Rzeplino - Struga Rzeplińska; Jaz Żukowo - rz. Ina; Stacja pomp Witkowo I; Stacja pomp Pomietów I.*

¹³¹ Dotyczy obiektów: *Jaz Kluczewo - rzeka Ina Mała, Jaz Dzwonowo - rzeka Krępa, Jaz Małkocin - rzeka Małka, Jaz Rzeplino - Struga Rzeplińska, Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska, Stacja pomp Witkowo I; Stacja pomp Pomietów I.*

¹³² Dotyczy obiektów: *Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska, Stacja pomp Witkowo I; Stacja pomp Pomietów I.*

¹³³ Dotyczy obiektów: *Jaz Małkocin - rzeka Małka, Jaz Rzeplino - Struga Rzeplińska (podano jedynie światło jazu oraz wysokość piętrzenia); Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska.*

¹³⁴ Dotyczy obiektów: *Jaz Małkocin - rzeka Małka; Jaz Rzeplino - Struga Rzeplińska; Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska.*

¹³⁵ Dotyczy obiektów: *Jaz Kluczewo - rzeka Ina Mała, Stacja pomp Witkowo I; Stacja pomp Pomietów I (wpis dokonany jako kontrola roczna).*

¹³⁶ Dotyczy obiektów: *Jaz Chlebówko rzeka Krąpiel; Jaz Dzwonowo - rzeka Krępa; Jaz Krzywnica - rzeka Krąpiel; Jaz Małkocin - rzeka Małka; Jaz Rokicie - rzeka Krąpiel; Jaz Rzeplino - Struga Rzeplińska; Jaz Żukowo; Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska.*

¹³⁷ Dotyczy obiektu: *Przepust piętrzący - Struga Rzeplińska.*

określonych w art. 62 ust. 1 i 2 ustawy oraz przeprowadzonych remontów i przebudowy obiektu (pkt 4).

(akt kontroli str. 352-375, 1378-1455, 2936-3313)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *osobą uprawnioną do dokonywania wpisów i materialnie odpowiedzialną za środek trwały jest Kierownik Nadzoru Wodnego. (...) kierownicy nadzorów wodnych są osobami materialnie odpowiedzialnymi za obiekty budowlane będące w ich zarządzie. Dotyczy to zarówno stanu technicznego obiektów, jak i formalnej dokumentacji, w tym księzek obiektów budowlanych. Jednocześnie informuję, że przedmiotowa dokumentacja została w takiej formie przekazana z Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Obecnie podejmujemy działania aby dokumentacja będąca w posiadaniu NW Stargard spełniła ustawowe wymagania.*

(akt kontroli str. 1146-1153, 1154-1168)

b) w 54,5% przypadków (tj. sześć obiektów) sprostowania błędów we wpisach do księzek obiektów budowlanych dokonano bez umieszczenia daty lub podpisu osoby dokonującej zmiany, w tym na stronie tytułowej w zakresie nazwy obiektów i adresu obiektów, co było niezgodne z § 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego. W myśl tego przepisu sprostowania błędów we wpisach dokonuje się przez przekreślenie wyrazów pojedynczą linią oraz umieszczenie daty i podpisu osoby dokonującej zmiany.

(akt kontroli str. 1450-1455, 2997-3006, 3028-3036, 3098-3109, 3157, 3190, 3257)

Dyrektor wyjaśniła, że wpisów dokonywał niepracujący aktualnie Kierownik Nadzoru Wodnego w Stargardzie. W związku z powyższym nie podała przyczyn tej nieprawidłowości.

(akt kontroli str. 1146-1153, 1154-1168)

6) Wpisy w księzkach obiektów budowlanych dokonywane były przez nieuprawnioną osobę.

W dwóch księzkach obiektów budowlanych (18,2%), tj. Pompowni Witkowo I¹³⁸ oraz Pompowni Pomietów I¹³⁹, wpisów dokonywała osoba nieupoważniona przez właściciela lub zarządcę obiektu, co było niezgodnie § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

(akt kontroli str. 374, 1450-1455, 3236-3245, 3257-3266, 3312-3313)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *Kierownik Nadzoru Wodnego w Stargardzie wyjaśnił, że dokonał omyłkowo wpisów w księzkach obiektów budowlanych Pompowni Witkowo i Pompowni Pomietów, co wynikało z faktu, iż błędnie zinterpretował wydane w dniu 4 listopada 2024 r. (...) pełnomocnictwo nr 37 do działania w imieniu i na rzecz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W myśl błędnej interpretacji pełnomocnictwa uznał, że jest osobą upoważnioną do dokonywania wpisu w książki obiektów budowlanych. Przedmiotowy błąd nie był zamierzony i wynikał z błędnej interpretacji*

¹³⁸ Tj. na str. 11 w zakresie protokołu kontroli okresowej stanu technicznego z 2024 r.

¹³⁹ Tj. na str. 5 i 11 w zakresie odpowiednio: spisu dokumentacji dołączonej do książki obiektu i protokołu kontroli okresowej stanu technicznego z 2024 r.

udzielonego mu jako Kierownikowi Nadzoru Wodnego w Stargardzie pełnomocnictwa nr 37.

(akt kontroli str. 374, 1146-1153, 1154-1168)

- 7) Występowały rozbieżności pomiędzy nazwami obiektów budowlanych dla których prowadzono książki obiektu budowlanego, w zakresie dotyczącym kilometra biegu rzeki, a nazwami obiektów w protokołach z okresowych kontroli budowlanych

Rozbieżności w zakresie dotyczącym kilometra biegu rzeki dotyczyły czterech obiektów¹⁴⁰, co było działaniem nierzetelnym oraz uniemożliwiało jednoznaczną identyfikację obiektów objętych kontrolami okresowymi.

(akt kontroli str. 1450-1455, 2974-3008, 3077-3109, 3141-3204)

Dyrektor wyjaśniła m.in.: *kontrole okresowe (...), obejmowały te same obiekty budowlane, dla których prowadzone są książki obiektów budowlanych. Wskazane rozbieżności w kilometrażu wynikają najprawdopodobniej z niejednolitego stosowania oznaczeń lokalizacyjnych obiektów w dokumentacji technicznej oraz w protokołach z kontroli. Na etapie realizacji przeglądów okresowych oraz ich odbioru nie zwrócono wystarczającej uwagi na precyzyjne dopasowanie oznaczenia kilometrażu obiektów do danych zawartych w książkach obiektów budowlanych. Błędy te mogą wynikać z przyjęcia różnych źródeł referencyjnych dla oznaczenia kilometra biegu rzeki, zaokrąglenia lub przejętej praktyki w opisie obiektów.*

(akt kontroli str. 1146-1153, 1154-1168)

Zgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie¹⁴¹, dyrektorzy zarządów zlewni koordynują, w imieniu Prezesa Wód Polskich, działalność nadzorów wodnych zlokalizowanych na obszarze działania zarządów zlewni. Na podstawie § 13 pkt 2 Statutu, nadzory wodne wykonują zadania wskazane przez Prezesa, dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz przez dyrektorów zarządów zlewni.

(akta kontroli str. 610-784, 839, 856-864)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że *pryczyną nieskutecznej koordynacji pracy Nadzorów Wodnych była luka organizacyjna wynikająca z braku wyznaczenia przez Dyрекcję Zarządu Zlewni w latach 2017–2024 konkretnych osób odpowiedzialnych za nadzór nad działalnością Nadzorów Wodnych. Obowiązki te nie zostały również jasno określone w obowiązującym regulaminie organizacyjnym (...), co prowadziło do rozproszenia odpowiedzialności i utrudniało bieżącą kontrolę oraz koordynację prac jednostek podległych. Dodatkowym problemem była rotacja pracowników oraz braki kadrowe, które uniemożliwiały zapewnienie ciągłości działań i skutecznej realizacji powierzonych zadań. Obecna Dyrekcja (...) aktualnie ustala zasady współpracy z Nadzorami Wodnymi, co ma na celu poprawę efektywności i skuteczności funkcjonowania jednostek.*

(akta kontroli str. 1488, 1494)

¹⁴⁰ W tym pn.: Jaz Chlebówko, Jaz Małkocin, Jaz Rzeplino, Jaz Żukowo.

¹⁴¹ Dz. U. poz. 2506.

3. Postępowania administracyjne w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych prowadzono z przekroczeniem terminów wynikających z Kpa.

W wyniku badania 12 spraw¹⁴² dotyczących wydania w latach 2022-2025 (do 30 kwietnia) pozwoleń wodnoprawnych stwierdzono, że: żadne postępowanie nie zostało zakończone w terminie, o którym mowa w art. 35 § 3 Kpa, przy czym 11 postępowań zakończonych wydaniem decyzji prowadzono¹⁴³ od 44 do 301 dni w tym od 34 do 209 dni z wyłączeniem okresów, o których mowa w art. 35 § 5 Kpa. Faktyczna liczba dni procedowania sprawy po terminie wynikającym ze wskazanego przepisu wyniosła od czterech do 221 dni.

Na podstawie art. 35 § 3 Kpa, załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania. Zgodnie z art. 61 § 3 Kpa, datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej.

(akt kontroli str. 1472-1474, 3534-4349)

Zastępca Dyrektora¹⁴⁴ wyjaśniła, że: *postępowania nie zostały zakończone w terminie, o którym mowa w art. 35 § 3 Kpa z powodu braków kadrowych i dużego obciążenia pracowników. Orientacyjnie jednorazowo pracownik procedował od 25 do 30 spraw, w tym rocznie liczba postępowań przypadających na jednego pracownika wynosiła około 60 spraw. Ponadto w związku z brakami kadrowymi, terminy załatwiania spraw wydłużały się i poszczególnym pracownikom dochodziły kolejne postępowania.*

(akt kontroli str. 1456-1471)

4. W przypadku dziewięciu postępowań¹⁴⁵ pomimo obowiązku wynikającego z art. 36 § 1-2 Kpa nie poinformowano stron o przyczynach niezakończono sprawy w terminie i wyznaczeniu nowego terminu wydania pozwolenia wodnoprawnego, pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

Zgodnie z 36 § 1-2 Kpa, o każdym przypadku niezakończono sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu

(akt kontroli str. 1472-1474, 3534-4349)

¹⁴² SZ.ZUZ.3.4210.144.2022.JF; ST.ZUZ.4210.7.4.2025.IW; ST.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF; ST.ZUZ.3.4210.191.3.2022.JF; SZ.ZUZ.3.4210.225.2021.MC; SZ.ZUZ.3.4210.153.2023.MC; SZ.ZUZ.3.4210.153.2022.JM; ST.ZUZ.4210.105.2024.MC; SZ.ZUZ.3.4210.96.2022.EK; ST.ZUZ.4210.81.2024.JF; SZ.ZUZ.3.4210.27.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.134.2022.JF.

¹⁴³ Zaprezentowano dane od daty wpływu wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego do dnia wydania decyzji.

¹⁴⁴ W tym w latach 2022-2024 (do 28 lutego), Kierownik Działu Zgód Wodnoprawnych.

¹⁴⁵ SZ.ZUZ.3.4210.144.2022.JF; ST.ZUZ.4210.7.4.2025.IW; ST.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF; ST.ZUZ.3.4210.191.3.2022.JF; SZ.ZUZ.3.4210.153.2023.MC; SZ.ZUZ.3.4210.96.2022.EK; ST.ZUZ.4210.81.2024.JF; SZ.ZUZ.3.4210.27.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.134.2022.JF.

Zastępca Dyrektora wyjaśniła m.in., że: *przyczyną były braki kadrowe i duże obciążenia pracowników (...).*

(akt kontroli str. 1459)

5. Nie załatwiono sprawy w terminie wskazanym w postanowieniu organu rozpatrującego ponaglenie w tej sprawie.

W przypadku jednego postępowania o zmianę pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą wprowadzenie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych z komunalnej oczyszczalni ścieków, odnośnie którego wpłynęło ponaglenie¹⁴⁶, nie załatwiono sprawy w terminie wskazanym w postanowieniu organu rozpatrującego ponaglenie i na 30 kwietnia 2025 r. pozostawało ono nadal w toku (opóźnienie wyniosło 30 dni)¹⁴⁷. Na podstawie postanowienia S.RUZ.4222.1.2025.1.2025.EM z 31 stycznia 2025 r., Dyrektor został zobowiązany przez Dyrektora RZGW do zakończenia postępowania w terminie 60 dni od dnia doręczenia przez organ niniejszego postanowienia. Termin ten upłynął 7 kwietnia 2025 r. Zgodnie z § 6 pkt 2 lit. a Kpa, organ rozpatrujący ponaglenie wydaje postanowienie, w którym zobowiązuje organ rozpatrujący sprawę do załatwienia sprawy, wyznaczając termin do jej załatwienia, jeżeli postępowanie jest niezakończony.

(akt kontroli str. 1472-1474, 3782-3864)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła m.in., że: *przyczyną były braki kadrowe i duże obciążenia pracowników (...); od lutego 2024 r. organ kilkakrotnie występował do KZGW i radców prawnych z prośbą o pomoc w interpretacji art. 16 ust. 1 ustawy w 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry, zgodnie z którym pozwolenie wodnoprawne winno być zmienione ponieważ z przepisu tego nie wynikało jasno, na podstawie którego przepisu kpa takie postępowanie należy prowadzić*

(akt kontroli str. 1460)

6. Nie podjęto działań mających na celu dokładne wyjaśnienie stanu faktycznego, przed udzieleniem pozwolenia wodnoprawnego.

W jednym przypadku¹⁴⁸ wydano pozwolenie wodnoprawne podmiotowi na usługę wodną wprowadzania oczyszczonych ścieków komunalnych pochodzących z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, do ziemi - rowu, pomimo że badania jakości ścieków z lat ubiegłych wykazywały, brak spełnienia wymaganych warunków, w tym wskazanych w § 8 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska. Brak podjęcia przez organ działań wyjaśniających powyższą kwestię był niezgodny z art. 7 Kpa.

Na podstawie art. 7 Kpa, w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

(akt kontroli str. 3534-3613)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że *pozwolenie wodnoprawne zostało wydane ponieważ wnioskodawcą były podmiot realizujący zadania własne gminy*

¹⁴⁶ ST.ZUZ.4210.105.2024.MC.

¹⁴⁷ Na 30 kwietnia 2025 r., tj. na dzień zakończenia badania NIK.

¹⁴⁸ Decyzja z 10 lutego 2023 r. SZ.ZUZ.3.4210.144.2022.JF.

w zakresie odprowadzania ścieków. W decyzji zostały wskazane warunki dotyczące jakości i ilości ścieków i w wyniku dokonanego przeglądu pozwolenia wodnoprawnego stwierdzono, że podmiot wywiązuje się z ich realizacji.

(akt kontroli str. 147)

7. Do czasu kontroli NIK zaniechano działań w celu wyjaśnienia kwestii odprowadzania ścieków z oczyszczalni w Karkowie bez pozwolenia wodnoprawnego i nie wezwano jej właściciela do usunięcia zanieczeń.

W latach objętych kontrolą, pomimo wiedzy o funkcjonowaniu wskazanej w decyzji SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1 z 15 kwietnia 2019 r. oczyszczalni ścieków typu Imhoff w miejscowości Karkowo bez wydanego pozwolenia wodnoprawnego, o czym świadczy m.in. treść uzasadnienia ww. decyzji, nie podjęto skutecznych działań w celu rzetelnego wyjaśnienia stanu faktycznego i zobowiązania podmiotu do usunięcia zanieczeń, co było niezgodne z art. 343 ust. 1 ustawy Prawo wodne oraz było działaniem nierzetelnym w tym zakresie. Zgodnie z art. 343 ust. 1 ustawy Prawo wodne, właściwy organ Wód Polskich wzywa zakład do usunięcia w określonym terminie zanieczeń w zakresie gospodarki wodnej, w wyniku których może powstać stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi, zwierząt lub środowisku albo prawnie chronionemu interesowi osób trzecich. Powyższe poza odprowadzaniem do środowiska ścieków niespełniających wymagań, skutkowało także nienaliczaniem przez Wody Polskie opłat oraz kar za odprowadzanie ścieków z tego obiektu bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ na zlecenie NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, stwierdzono m.in. odprowadzanie w okresie od 26 września 2017 r. do 9 kwietnia 2025 r. (tj. do czasu kontroli WIOŚ) ścieków z instalacji oczyszczalni ścieków w Karkowie bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego oraz niezapewnienie ochrony wód przed zanieczyszczeniem poprzez wprowadzanie w ww. okresie ścieków do ziemi z instalacji niezdolnej, z uwagi na stan techniczny, do oczyszczania ścieków w stopniu odpowiadającym wymaganiom.

(akt kontroli str. 1315-1377, 4035-4114)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła m.in., że: *Pozwolenie wodnoprawne procedował pracownik, który obecnie przebywa na emeryturze (...). Prawdopodobnie nie zobowiązano podmiotu do wystąpienia z wnioskiem o wydanie pozwolenia wodnoprawnego ze względu na procedowaną decyzję SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG 1 z 15 kwietnia 2019 r. w sprawie odprowadzenia ścieków z oczyszczalni, która miała zastąpić osadnik Imhoff. W 2022 r. wskazane pozwolenie wodnoprawne straciło ważność z powodu nie wybudowania oczyszczalni i tym samym przy weryfikacji w 2023 r. oraz 2024 r. obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych w celu dokonania ich przeglądów, wymienione pozwolenie wodnoprawne nie zostało wykazane w wykazie obowiązujących w Zarządzie Zlewni (...). Pozwolenie to wygasło automatycznie z mocy prawa. (...).*

(akt kontroli str. 1456-1457)

8. Nie zapewniono w pełni dokonania przeglądów pozwoleń wodnoprawnych z wymaganą częstotliwością lub w wymaganym terminie.

W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono przeglądów:

- a) 81 ze 113 pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych (71,5%);
- b) żadnego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych z 24 na pobór wód z rzeki Iny i jej dopływów;
- c) pięciu z 30 pozwoleń wodnoprawnych (16,7%) z wymaganych przepisami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Odry,

co było niezgodne odpowiednio z art. 416 ust. 1 ustawy Prawo wodne (pkt a-b), a także art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Odry (pkt c).

Na podstawie art. 416 ust. 1 ustawy Prawo wodne, organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych dokonuje przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód lub wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, lub do urządzeń kanalizacyjnych, a także realizacji tych pozwoleń, co najmniej raz na cztery lata. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji rzeki Odry, Wody Polskie zobowiązane były do dokonania, w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód na obszarze zlewni rzeki Odry. Niniejsza ustawa weszła w życie 7 października 2023 r., zatem przegląd powinien zostać zakończony do 7 kwietnia 2025 r.

(akt kontroli str. 3 336-3 366)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła m.in., że *powodem były braki kadrowe i duże obciążenia pracowników. Orientacyjnie jednorazowo pracownik procedował od 25 do 30 spraw, w tym rocznie liczba postępowań przypadających na jednego pracownika wynosiła około 60 spraw. Przeglądy pozwoleń wodnoprawnych wynikające z art. 22 ustawy o rewitalizacji rzeki Odry były przeprowadzane na podstawie wykazu sporządzonego przez pracowników Działów ZZI (SIGW) oraz ZUT (Opłat), który nie zawierał wskazanych pięciu pozwoleń wodnoprawnych. Przeglądy te zostaną przeprowadzone w 2025 r.*

(akt kontroli str. 1463-1464, 1466-1467)

9. System ISOK-SIGW nie zawierał aktualnych i kompletnych danych dotyczących pozwoleń wodnoprawnych.

W wyniku badania 17 pozwoleń wodnoprawnych wydanych¹⁴⁹ przez Dyrektora w okresie od 1 lipca 2024 r. do 28 lutego 2025 r. stwierdzono, że do systemu ISOK-SIGW:

- dziewięć z nich¹⁵⁰ (52,9%) nie zostało wprowadzonych, pomimo upływu terminu 60 dni na ich wprowadzenie, wynikającego z podręcznika procedur SIGW. Opóźnienie, liczone od 61 dnia od ich wydania wynosiło ponad 200 dni w dwóch przypadkach¹⁵¹, od 100 do 200 dni w trzech

¹⁴⁹Wykaz zbadanych 17 pozwoleń: ST.ZUZ.4210.45.4.2024.WG; SZ.ZUZ.3.4210.181.3.2023.JF; SZ.ZUZ.3.4210.186.4.2023.KK; ST.ZUZ.4210.5.3.2024.JF; ST.ZUZ.4210.38.4.2024.JF; ST.ZUZ.4211.10.4.2024.JF; ST.ZUZ.4210.39.4.2024.JF; ST.ZUZ.4210.106.5.2024.GR; ST.ZUZ.4210.41.3.2024.GR; ST.ZUZ.4210.42.4.2024.WG; ST.ZUZ.4210.43.4.2024.WG; ST.ZUZ.4210.98.4.2024.GR; SZ.ZUZ.3.4210.192.3.2023.EK; ST.ZUZ.4210.131.4.2024.AŁ; ST.ZUZ.4210.51.4.2024.WG; ST.ZUZ.4210.66.7.2024.PG; SZ.ZUZ.3.4210.153.8.2023.MC;

¹⁵⁰ Pozwolenia nr: ST.ZUZ.4210.45.4.2024.WG; SZ.ZUZ.3.4210.181.3.2023.JF; ST.ZUZ.4210.5.3.2024.JF; ST.ZUZ.4210.38.4.2024.JF; ST.ZUZ.4210.39.4.2024.JF; ST.ZUZ.4210.42.4.2024.WG; ST.ZUZ.4210.43.4.2024.WG; ST.ZUZ.4210.98.4.2024.GR; ST.ZUZ.4210.51.4.2024.WG.

¹⁵¹ Pozwolenia nr: ST.ZUZ.4210.45.4.2024.WG; SZ.ZUZ.3.4210.181.3.2023.JF.

- przypadkach¹⁵², od 50 do 99 dni w kolejnych trzech przypadkach¹⁵³ oraz do 50 dni w jednym przypadku¹⁵⁴;
- w trzech przypadkach¹⁵⁵ z sześciu¹⁵⁶ (50%) nie wprowadzono maksymalnie dozwolonych norm jakościowych ścieków¹⁵⁷, jakie dany podmiot może odprowadzić do środowiska, które są wskazane w pozwoleniu wodnoprawnym;
 - na 13 zbadanych przypadków¹⁵⁸, w żadnym z nich nie odnotowano rzeczywistych ilości zrzutów ścieków do wód lub do ziemi

Według podręcznika procedur SIGW m.in. pozwolenia wodnoprawne i zintegrowane miały być wprowadzone do SIGW w terminie 60 dni od dnia wydania lub zmiany decyzji (str. 16). W SIGW gromadzone miały być także informacje obejmujące wielkość zrzutu ścieków i wód opadowych lub roztopowych wprowadzanych albo odprowadzanych do wód lub do ziemi według informacji z przyrządów pomiarowych oraz z pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych (str. 3-4). Źródłem danych w tym zakresie miały być oświadczenia podmiotów obowiązanych do ponoszenia opłat za usługi wodne.

(akta kontroli str. 1551, 1564)

Prezes wyjaśniła: *Zadania związane z wprowadzaniem danych do systemu informacyjnego gospodarowania wodami zostały powierzone wszystkim komórkom merytorycznym wytwarzającym gromadzone w tym rejestrze dane, w tym komórkom organizacyjnym zarządów zlewni (...).*

(akta kontroli str. 1121-1123, 1129-1130)

Dyrektor wyjaśniła: *(...) W SIGW gromadzi się informacje o wielkości poboru (...) oraz wielkości zrzutów ścieków, (...) według wskazań przyrządów pomiarowych określonych w art.36, art.272 ust.11, art.303 ust.1, art.552 ust.1 (...) ustawy Prawo wodne (...) Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że (...) informacje ze sprawozdań, o których mowa w art. 304 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, nie stanowią zasobu SIGW.*

(akta kontroli str. 1520-1521)

Dyrektor wyjaśniła: *(...) Złożona architektura systemu SIGW (ISOK), czasochłonna i wieloaspektowa metodyka wprowadzania danych do przedmiotowego systemu, równoległe utrzymywanie dwóch systemów ewidencyjnych (ISOK i GIS), powodują trudności w bieżącym prowadzeniu ww. systemów w sposób zapewniający aktualność i kompletność informacji w nich zawartych (...).*

(akta kontroli str. 1520, 1543)

¹⁵² Pozwolenia nr: ST.ZUZ.4210.5.3.2024.JF; ST.ZUZ.4210.38.4.2024.JF; ST.ZUZ.4210.39.4.2024.JF.

¹⁵³ Pozwolenia nr: ST.ZUZ.4210.42.4.2024.WG; ST.ZUZ.4210.43.4.2024.WG;

ST.ZUZ.4210.98.4.2024.GR.

¹⁵⁴ Pozwolenie nr ST.ZUZ.4210.51.4.2024.WG.

¹⁵⁵ Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.195.3.2021.EK; SZ.ZUZ.3.4210.95.3.2020.E; SZ.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF.

¹⁵⁶ Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.195.3.2021.EK; SZ.ZUZ.3.4210.95.3.2020.EK; SZ.ZUZ.3.4210.56.3.2022.JF; ST.ZUZ.3.421.67.4.2019.JF4; ST.ZUZ.3.421.25.3.2019.JF4; NS.6222.7.1.2020.LS2.

¹⁵⁷ BZT₅, ChZT, zawiesina ogólna, zawartości poszczególnych pierwiastków (azot, fosfor, substancje ropopochodne, itp.).

¹⁵⁸ Pozwolenia nr: SZ.ZUZ.3.4210.89.4.2023.EK; SZ.ZUZ.3.4210.164.5.2023.KL; SZ.ZUZ.3.4210.97.3.2023.JF; ST.ZUZ.4210.131.4.2024.Ał; ST.ZUZ.4210.106.5.2024.GR; SZ.ZUZ.3.4210.136.5.2023.GR; SZ.ZUZ.3.4210.128.6.2023.KL; CS.6341.97.6.2014.IG1; SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1; SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC; SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW; Z.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1; SZ.ZUZ.4210.144.3.2022.JF

Zastępca Dyrektora wyjaśniła: zwłoka we wprowadzaniu do systemu ISOK – SIGW wydanych pozwoleń wodnoprawnych, wynika z zaległości Działu Zgód Wodnoprawnych, będących wynikiem niedostatecznych dotąd zasobów kadrowych aby wypełnić wszystkie obowiązki. Zakres zaległości jest znany. W ostatnim czasie Dział ZUZ został „doposażony” w 1,5 etatu i wraz z zatrudnieniem nowych osób do działu, stopniowo zaległości są nadrabiane i dane do ISOK-SIGW są wprowadzane, a zakres zaległości jest sukcesywnie zmniejszany.

(akta kontroli str. 1539-1540)

Kierownik działu SIGW odnośnie braku wartości normatywnych w trzech przypadkach, wyjaśniła: *Brak wartości normatywnych dla dwóch pozwoleń wynikał z błędnej migracji danych (...). W trzecim przypadku informacje dotyczące wartości normatywnych zostały przeoczone przy wprowadzaniu do systemu ISOK. Wartości normatywne dla wspomnianych pozwoleń zostały uzupełnione w dniu 28 kwietnia 2025 r.*

(akta kontroli str. 1526)

Na zwłokę we wprowadzaniu danych do tego systemu – zdaniem NIK- mogła mieć również wpływ skomplikowana i wieloetapowa procedura wprowadzania danych dotyczących nowych pozwoleń wodnoprawnych, która powodowała dużą pracochłonność wykonywanych czynności.

NIK zauważa, że brak wprowadzania aktualnych danych do systemu ISOK - SIGW powoduje, że system ten traci swoją użyteczność dla działań PGW WP.

10. W dwóch przypadkach (z 14 objętych badaniem 14,3%) Zarząd Zlewni nienależnie naliczył opłaty podwyższone, co było działaniem nierzetelnym.

Opłaty podwyższone zostały naliczone, pomimo że przed upływem terminu, o którym mowa w art. 414 ust. 2 upw podmioty te, złożyły wnioski o wydanie nowych pozwoleń wodnoprawnych. W myśl tego przepisu pozwolenia wodnoprawne, o których mowa w art. 389 pkt 1 ww. ustawy, nie wygasają, jeżeli zakład w terminie 90 dni przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, złoży wniosek o ustalenie kolejnego okresu obowiązywania tych pozwoleń.

Powyższe wynikało z niezapewnienia przekazania informacji o złożeniu ww. wniosków pomiędzy komórkami organizacyjnymi ZZ i stanowiło naruszenie standardu D.17 kontroli zarządczej -Komunikacja wewnętrzna, zgodnie z którym należy zapewnić efektywne mechanizmy przekazywania ważnych informacji w obrębie struktury organizacyjnej jednostki. W obu przypadkach uznane zostały złożone w tych sprawach reklamacje przez podmioty, którym naliczono opłaty.

(akta kontroli str. 1760,1772, 1781-1782,1929)

11. W jednym z pięciu przypadków nieuiszczenia opłat za usługi wodne w terminie wskazanym w informacji, ZZ nie podjęto działań przewidzianych regulacjami wewnętrznymi w celu wyegzekwowania opłaty.

Zgodnie z § 6 pkt. 14 zarządzenia Prezesa nr 73/2022 z 6 grudnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia procedury dochodzenia, windykacji i egzekucji

należności w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie¹⁵⁹, działania informacyjne powinny być prowadzone w terminie 21 dni kalendarzowych po upływie terminu płatności. W sprawie SZ.ZUZ. 3.4210.60.4.2022.JM. termin płatności upłynął 11 sierpnia 2023 r. i do dnia zapłaty, która nastąpiła 5 września 2023 r. w Zarządzie Zleni nie prowadzono takich działań.

(akta kontroli str. 1668, 1954)

Dyrektor wyjaśniła, że: *podmiot nagminnie nie wpłaca terminowo ustalonych opłat i dopiero po wezwaniu telefonicznym lub mailowym uiszcza zaległość. W powyższych sprawach prawdopodobnie [...] został ponaglony telefonicznie o zaległości przez pracownika Działu Opłat, jednak nie zostało to uwzględnione w notatce służbowej.*

(akta kontroli str. 1949)

12. Nie utworzono trzech z 13 komórek organizacyjnych (23%), przewidzianych w strukturze Zarządu Zlewni w regulaminie organizacyjnym Wód Polskich.

W badanym okresie w Zarządzie Zlewni nie funkcjonowało Samodzielne stanowisko pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej; Zespół ds. Obiektu Hydrotechnicznego; a także do 31 sierpnia 2023 r. Zespół ds. Wsparcia Technicznego, co było niezgodne z § 63 pkt 3-5 regulaminu organizacyjnego. Na podstawie § 63 pkt 3-5 ww. regulaminu, w skład Zarządu Zlewni powinny wchodzić m.in.: Samodzielne stanowisko pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej (pkt 3); Zespół ds. Obiektu Hydrotechnicznego (pkt 4); Zespół ds. Wsparcia Technicznego (pkt 5). Zgodnie ze standardem A3 kontroli zarządczej, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań.

(akta kontroli str. 83, 85-87, 93, 108, 1085, 1088, 1093-1099, 1378-1455)

Prezes wyjaśniła m.in., że w odniesieniu do: (...) *Samodzielnego stanowiska pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej - zgodnie z opisem stanowiska, działania koncentrują się na analizach sytuacji hydrometeorologicznej, stanów opadów i pozyskiwaniu danych dotyczących zbiorników retencyjnych i stopniach wodnych w zakresie zjawisk lodowych. W związku z brakiem zbiorników retencyjnych i stopni wodnych w zakresie zarządzania zlewowego na terenie Zarządu Zlewni (...) stanowisko to w głównych zadaniach nie miało racjonalnych podstaw do utworzenia. Zadania dotyczące zjawisk lodowych prowadzone są w RZGW w Szczecinie w Centrum Operacyjnym Ochrony Przeciwpowodziowej. Dodatkowo zgodnie z załącznikiem do pisma pn. Informacja Dyrektora Zarządu Zlewni nr 1/2023 w sprawie zasad i procedur wykonania zadań zarządzenia kryzysowego (...) powołano zespół kryzysowy, który w swoich działaniach obejmował teren Zarządu Zlewni (...). Zarząd Zlewni (...) nie ma na swoim terenie Obiektu Hydrotechnicznego co determinuje brak (...) stanowiska Zespół ds. Obiektu Hydrotechnicznego (...). Ówczesny system wynagrodzeń i organizacji nie pozwalał na utworzenie stanowiska Zespół Wsparcia Technicznego*

(akta kontroli str. 1122-1123, 1131-1133)

¹⁵⁹ W wyniku zmiany tego zarządzenia, dokonanej zarządzeniem Prezesa nr 9/2025 z 19 lutego 2025 r., na dzień kontroli był to § 6 pkt 18.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: (...) zadania (...) przypisane do Samodzielnego stanowiska pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej wykonują Nadzory Wodne przy współpracy z Działem Utrzymania. W związku z brakiem obiektu hydrotechnicznego (...) nie było potrzeby utworzenia Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego. Natomiast zadania właściwe dla Zespołu ds. Wsparcia Technicznego wykonują podmioty świadczące usługę bieżącego utrzymania cieków. Rozwiązanie takie przyjęto umownie, wykorzystując zapis zawarty w zakresie zadań pracowników, tj. wykonywanie innych zadań powierzonych przez przełożonego. W naszej ocenie ma to uzasadnienie ekonomiczne.

(akta kontroli str. 1152-1153, 1167-1168)

Zdaniem NIK w odniesieniu do Samodzielnego stanowiska pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej, § 64 ust. 3 pkt 1-11 regulaminu organizacyjnego określał w szczególności 11 różnych zadań dla tej komórki organizacyjnej, których wykonanie znacznie szerzej wykraczało poza analizę sytuacji hydrometeorologicznej i stanów opadów oraz nie było uzależnione od istnienia na terenie Zarządu Zlewni zbiorników retencyjnych i stopni wodnych¹⁶⁰. W przypadku potrzeby utworzenia Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego, na obszarze objętym właściwością Zarządu Zlewni funkcjonowały m.in.: jazy, jazy z przepławkami dla ryb, zastawki, wały przeciwpowodziowe, przepusty piętrzące, rurociąg, które zgodnie z art. 16 pkt 65 ustawy Prawo wodne, stanowiły urządzenia wodne, a także stacje pomp wskazane w art. 197 ust.1 pkt 4 tej ustawy. Ponadto na podstawie § 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie¹⁶¹, przez budowlę hydrotechniczną rozumie się budowlę wraz z urządzeniami i instalacjami technicznymi z nimi związanymi, służące gospodarce wodnej oraz kształtowaniu zasobów wodnych i korzystaniu z nich, w tym m.in.: jazy, budowle upustowe z przelewami i spustami, przepusty wałowe i mnichy, wały przeciwpowodziowe, pompownie, kanały, rurociągi hydrotechniczne, przepławki dla ryb. Ponadto zapisy regulaminu organizacyjnego ściśle określały komórki organizacyjne wchodzące w skład zarządów zlewni, nie wskazując tym samym przesłanek umożliwiających dowolność w ich utworzeniu, w zależności od potrzeb, jak w przypadku przykładowo stanowiska kierownika pionu.

(akta kontroli str. 83-86, 108-113, 1378-1455)

¹⁶⁰ Do przykładowych zadań określonych w § 64 ust. 3 pkt 1-11 regulaminu organizacyjnego należało m.in.: organizowanie i prowadzenie obserwacji i analizy zjawisk hydrologicznych i lodowych oraz przekazywanie danych do Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej regionalnego zarządu gospodarki wodnej (pkt. 1); współpraca z Centrum Operacyjnym Ochrony Przeciwpowodziowej w regionalnym zarządzie gospodarki wodnej oraz właściwymi miejscowo organami zarządzania kryzysowego na szczeblu administracji rządowej i samorządowej w zakresie profilaktyki przeciwpowodziowej oraz zagrożeń powodzią i suszą (pkt 2); współuczestnictwo w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią, przeciwdziałaniu skutkom suszy na poziomie zlewni (pkt 4); współdziałanie z Wydziałem Koordynacji Ochrony przed Powodzią i Suszą w prowadzeniu spraw z zakresu opracowania i wdrażania planów zarządzania ryzykiem powodziowym (pkt 5); pełnienie dyżurów w okresie zagrożenia powodziowego i powodzi, w tym również dyżuru zdalnego; współpraca z innymi jednostkami Wód Polskich w zakresie funkcjonowania systemu stałego dyżuru w Wodach Polskich oraz w ramach zarządzania kryzysowego i realizacji spraw obronnych (pkt 11).

¹⁶¹ Dz. U. Nr 86, poz. 579.

13. Pracownikowi Zespołu Wsparcia Technicznego, nie powierzono pisemnie żadnych zadań wynikających z zakresu działania tej komórki organizacyjnej, w tym określonych w § 64 ust. 5 regulaminu organizacyjnego.

Zgodnie z A3 standardów kontroli zarządczej, aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. Zakres zadań i obowiązków służbowych pracownika, który zgodnie z prowadzoną w systemie Eden ewidencją zatrudniony był od 1 września 2023 r. w Zespole Wsparcia Technicznego, wskazywał zadania Działu Organizacyjnego, a także dotyczące Zarządu Zlewni w Gryficach, zamiast w Stargardzie, co świadczy o braku rzetelności w jego sporządzeniu.

(akta kontroli str. 86, 88, 254-255, 1085, 1088, 1093-1097)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *zarządzeniem Prezesa nr 20/2023 z 4 maja 2023 r. wprowadzono zasady wynagradzania pracowników a zarządzeniem Prezesa nr 21/2023 z 4 maja 2023 r. ujednotaczono zasady zatrudniania i zmian warunków pracy pracowników. Według wytycznych nowych zarządzeń (...) kierowca nie mógł być zatrudniony w Zarządzie Zlewni – takie stanowisko nie zostało przewidziane (...). W dniu 15 czerwca 2023 r. Pan (...) podpisał porozumienie według, którego podległość służbowa pracownika była w Wydziale Organizacyjnym RZGW (...) z miejscem świadczenia pracy Zarządzie Zlewni. Ograniczało to możliwości organizacji pracy pracownika Zarządu Zlewni, na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni pracownik miał zostać przeniesiony do Zarządu Zlewni. Zasady zatrudnienia w Wodach Polskich ograniczają możliwość zatrudniania na stanowisku pracownika fizycznego w Zarządach Zlewni jedynie do Działu Wsparcia Technicznego. Decyzją Dyrektora RZGW Szczecin Pan (...) został zatrudniony jako robotnik gospodarczy w ww. dziale w ZZ Stargard na mocy porozumienia stron (...); zakres obowiązków (...) zostanie poprawiony zgodnie z regulaminem.*

(akta kontroli str. 1210, 1217-1218)

14. Nie zapewniono równomiernego obciążenia pracowników oraz w pełni terminowego i zgodnego z obowiązującymi przepisami wykonania przydzielonych zadań w przypadkach długotrwałych absencji pracowników Zarządu Zlewni.

W latach 2022-2025 (do 19 marca) u dziewięciu pracowników wystąpiły długotrwałe absencje¹⁶² wynoszące łącznie 2 981 dni¹⁶³. W przypadku 66,7% (tj. sześciu) osób nieobecnych łącznie przez 42,9% wskazanych dni (tj. 1 279) nie zapewniono równomiernego obciążenia obowiązkami służbowymi, w tym w Dziale:

- Inwestycji w okresie od 1 października do 12 listopada 2023 r., tj. przez 42 dni i pracę w tej komórce wykonywała wówczas tylko jedna osoba;
- Zarządzania Środowiskiem w okresach od 1 stycznia do 30 listopada 2022 r. oraz od 9 września do 11 grudnia 2024 r., tj. przez odpowiednio

¹⁶² Tj. jednorazowo powyżej dwóch miesięcy.

¹⁶³ W tym: 75 dni w Dziale Inwestycji (2023 r.); 619 dni (lata 2022-2023) i 93 dni (2024 r.) w Dziale Zarządzania Środowiskiem; 575 dni (lata 2023-2025) w Dziale Utrzymania; 111 dni (2022 r.), 814 dni (lata 2022-2024) oraz 102 dni (2024 r.) w Dziale Zgód Wodnoprawnych; 449 dni (lata 2022-2023) w Dziale Współpracy z Użytkownikami Wód oraz 143 dni (2022 r.) w Dziale Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami.

- 333 dni oraz 93 dni (łącznie 425) i pracę w tym dziale wykonywała wówczas jedna osoba;
- Utrzymania w okresie od 22 sierpnia 2023 r. do zakończenia czynności kontrolnych¹⁶⁴ tj. przez 575 dni. Przyjęta w tym czasie za nieobecnego pracownika nowa osoba oddelegowana została do innego działu;
 - Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami (ZZI) w okresie od 20 marca do 24 maja 2022 r., tj. przez 65 dni i pracę w tym dziale wykonywała wówczas tylko osoba;
 - Współpracy z Użytkownikami Wód – jedyny pracownik działu był nieobecny w okresach od 21 marca 2022 r. do 6 listopada 2023 r. oraz od 7 grudnia 2023 r. do 6 maja 2024 r., tj. przez odpowiednio 595 dni oraz 151 dni (łącznie 746 dni); od 7 grudnia 2023 r. do 6 maja 2024 r. zadania działu wykonywał pracownik oddelegowany z Nadzoru Wodnego w Stargardzie, a w pozostałym okresie nie zapewniono zastępstwa.

Stanowiło to naruszenie § 25 ust. 1 pkt 2 regulaminu organizacyjnego, a także świadczy o braku rzetelności. Na podstawie § 25 ust. 1 pkt 2 regulaminu organizacyjnego do kierowników komórek organizacyjnych należy organizowanie i nadzorowanie pracy podległych pracowników, w szczególności zapewnienie warunków do pełnego wywiązywania się kierowanej komórki organizacyjnej z zadań wynikających z przypisanego zakresu działania, m.in. poprzez zapewnienie, poprzez właściwą organizację i podział pracy, równomiernego obciążenia pracowników oraz terminowego i zgodnego z obowiązującymi przepisami wykonania przydzielonych zadań. Na podstawie standardów kontroli zarządczej A.3, m.in., struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań.

(akta kontroli str. 1085-1089, 1093-1099, 1213-1215)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że zapewnienie zastępstwa w działach: Inwestycji, Zarządzania Środowiskiem oraz Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami było w kompetencji poprzedniej dyrekcji. Ponadto wskazała, że: *Kierownik Działu Zarządzania Środowiskiem nie zgłaszała zapotrzebowania w tym zakresie. Posiadaliśmy pełną wiedzę o stanie zdrowia drugiego pracownika oraz o wymaganym czasie rekonwalescencji i (...) stwierdziliśmy, że czas wymagany na przyuczenie pracownika na zastępstwo przewyższy korzyści z jego ewentualnej pomocy (...). Kierownik Działu Utrzymania (...) zgłaszała wielokrotnie poprzedniej dyrekcji potrzebę zatrudnienia dodatkowej osoby z uwagi na duże obciążenie działu. Następnie z uwagi na brak dostępnych etatów w innych działach wymagających wsparcia zajęto dostępne 0,5 etatu zastępstwa dla pracownika przydzielonego Działu Zgód Wodnoprawnych. W zakresie Działu Współpracy z Użytkownikami Wód – poprzednia dyrekcja w okresie od 21 marca 2022 r. do 6 listopada 2023 r. przekazywała sprawy (...) do innych działów (...)*

(akta kontroli str. 1210-1211, 1219-1220)

Prezes wyjaśniła m.in., że: w przypadku Działu Inwestycji - *po zakończeniu współpracy z pracownikiem w dniu 3 października 2023 r., do Kierownika Zespołu Personalnego i Szkoleń w RZGW w Szczecinie złożono wnioszek*

¹⁶⁴ Czynności kontrolne w zakresie badania zagadnienia zakończono 19 marca 2025 r.

o zatrudnienie (...) w Dziale Inwestycji. Pierwotny termin zatrudnienia ustalono na dzień 23 października 2023 roku. Ze względu na brak terminów na wykonanie badań medycyny pracy, pracownik został zatrudniony z dniem 13 listopada 2023 r. (...). Pracodawca podjął więc niezbędne czynności dla zapewnienia ciągłości pracy. Odnośnie Działu Zarządzania Środowiskiem – 2022 r. był czasem trwania pandemii COVID-19, która generowała pracę w reżimie sanitarnym. Skutkowało to zmniejszeniem zadań realizowanych przez Dział, (...) obsada jednoosobowa była wystarczająca. Wraz ze wzrostem obowiązków i zadań podjęte zostały działania zmierzające do zwiększenia obsady (...), z dniem 1 grudnia 2022 roku został zatrudniony pracownik (...). Nieobecność (...) od 9 września do 11 grudnia 2024 r. jest nieobecnością usprawiedliwioną. Brak możliwości rekrutacji zewnętrznej w tym zakresie wynikał z braku informacji dla pracodawcy o trwałości nieobecności. Z przedstawionych dokumentów wynikały nieobecności krótkotrwałe. Wskutek nałożenia się siedmiu dokumentów ZLA nieobecność w postaci ciągłej wykazała 93 dni (...); zgodnie z polityką personalną (...) nie jest określony ogólnie limit etatów w danym dziale (...). Na mocy dokumentów przesłanych przez Departament Zasobów Ludzkich z limitem etatów w danym roku przypadającym na RZGW, Dyrektor RZGW podejmuje decyzję o ilości etatów w danych jednostkach. Daje to możliwość przesunięcia etatów do działów, wydziałów wymagających większej obsady w ramach realizowanych zadań na dany rok. W związku z tym do decyzji Dyrektora Zarządu Zlewni, a w konsekwencji Dyrektora RZGW pozostała i nadal pozostaje jednostkowa obsada w danym dziale (...); pracodawca nie jest zobowiązany zatrudniać na powstały wakat w danym dziale i jeżeli zachodzą przesłanki może przesunąć dany etat do innego działu (wydziału). W przypadku Działu Utrzymania – (...) pracodawca nie ma obowiązku odtwarzać etatu lub zapewniać zastępstwa na danym stanowisku, jeżeli reprezentujący go przedstawiciel to jest Dyrektor RZGW, a w sposób pośredni Dyrektor ZZ nie zgłasza takiej konieczności. Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni zaakceptowaną przez Dyrektora RZGW było zagospodarowanie etatu pracownika podczas długotrwałej nieobecności na potrzeby działu zgód wodnoprawnych (...). W okresie od 20 marca do 24 maja 2022 r. pracownik Działu Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami przebywał na urlopie wypoczynkowym. Zgodnie ze strukturą RZGW i Zarządu Zlewni zapewnienie zastępstwa na czas urlopu lub usprawiedliwionej nieobecności pracownika nie zawsze jest możliwe. Wynika to z istnienia małych dwuosobowych działów/wydziałów/zespołów, gdzie fizycznie niemożliwym jest formalne przekazanie zadań na czas nieobecności pracowników. Małe (kilkudziesięcioosobowe) struktury Zarządu Zlewni dają dyrekcji możliwość reagowania na bieżące sytuacje i przekierowywania poszczególnych pracowników do pracy w innych wydziałach. Zadania te są jednostkowe i nie są odnotowywane w aktach osobowych. W przypadku Działu Współpracy z Użytkownikami Wód - od 21 marca 2022 r. do 6 listopada 2023 r., Dyrekcja Zarządu Zlewni przekazywała sprawy (...) do innych działów (...). W terminie od 7 grudnia 2023 r. do 6 maja 2024 r. zadania tego działu były realizowane przez Dyrekcję Zarządu Zlewni. Zgodnie z polityką personalną prowadzoną przez ówczesnego Dyrektora Zarządu Zlewni w latach 2022-2023 zadania (...) realizowane były przez inne działy, w szczególności przez dział zgód wodnoprawnych. Ich wzrost i zakres spowodował, że z dniem 7 listopada 2023 r. do ich realizacji został oddelegowany pracownik, który realizował je do dnia

6 grudnia 2023 r. Decyzją aktualnego Dyrektora Zarządu Zlewni było ponowne utworzenie działu. W związku z tym z dniem 7 maja 2024 roku został zatrudniony pracownik na stanowisku Specjalisty.

(akta kontroli str.1302-1303, 1307-1311)

Zdaniem NIK odpowiedni poziom obciążenia pracowników, stanowi kluczowy element dla efektywnego i prawidłowego wykonywania zadań. W badanych latach wystąpiły długotrwałe absencje, przy czym przez znaczny okres czasu, praca w działach wykonywana była przez jedną osobę. Sytuacja ta powodowała kumulację obowiązków i nierównomierne obciążenie pracowników, co negatywnie wpływało na poprawność realizowanych zadań i zostało potwierdzone nieprawidłowościami sformułowanymi w dalszej części wystąpienia pokontrolnego. Wyjaśniając przyczyny nieprawidłowości wielokrotnie powoływano się na niewystarczające zasoby kadrowe, w tym wskazując np., że: (...) od 2018 r. Dział Inwestycji (...) charakteryzował się dużą rotacyjnością pracowników a w szczególności kierowników. W okresie 2018-2023 funkcje kierownicze pełniły kolejno trzy osoby, które odeszły z pracy. W roku 2023 w Dziale Inwestycji został jeden pracownik po czym w miesiącu listopadzie zatrudniono nową osobę (...). W Dziale ZPU zidentyfikowano (...) niewystarczające limity etatowe (...). Przyczyną nieskutecznej koordynacji pracy Nadzorów Wodnych była luka organizacyjna (...). Dodatkowym problemem była rotacja pracowników oraz braki kadrowe, które uniemożliwiały zapewnienie ciągłości działań i skutecznej realizacji powierzonych zadań. Postępowania dotyczące pozwoleń wodnoprawnych nie zostały zakończone w terminie (...) z powodu braków kadrowych i dużego obciążenia pracowników. Orientacyjnie jednorazowo pracownik procedował od 25 do 30 spraw, w tym rocznie liczba postępowań przypadających na jednego pracownika wynosiła około 60 spraw. Ponadto w związku z brakami kadrowymi, terminy załatwiania spraw wydłużały się i poszczególnym pracownikom dochodziły kolejne postępowania. Przewlekłość nie była rezultatem zaniedbań lub winy konkretnych pracowników (...); przyczyną były (...) braki kadrowe i duże obciążenia pracowników.

(akta kontroli str. 43, 927, 1155, 1459-1464, 1468, 1494)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Dokonywanie rzetelnej identyfikacji potrzeb w odniesieniu do planowania inwestycji wpływających na jakość wód rzeki Iny i jej dopływów.
 2. Podjęcie skutecznych działań koordynujących pracę Nadzorów Wodnych, zmierzających do:
 - a) egzekwowania od wykonawców zadań utrzymaniowych wskazywania prac, które zrealizowano zgodnie z wytycznymi dotyczącymi dobrych praktyk utrzymaniowych;
 - b) przeprowadzania okresowych kontroli budowlanych stanu technicznego wszystkich pozostających we właściwości Zarządu Zlewni obiektów

- budowlanych na rzece Inie i jej dopływach oraz zapewnienie realizacji zaleceń z przeprowadzonych kontroli;
- c) prowadzenia książki obiektów budowlanego dla pozostającego we własności Zarządu Zlewni obiektu pn. Śluza upustowa na rzece Inie ;
 - d) zapewnienia dokonywania rzetelnych i wymaganych prawem wpisów w książkach obiektów budowlanych pozostających we własności Zarządu Zlewni obiektów budowlanych na rzece Inie i jej dopływach, a także dokonywanie ich przez osoby do tego upoważnione;
 - e) ujednoczenia nazw obiektów budowlanych, dla których prowadzone są książki obiektu budowlanego w zakresie dotyczącym kilometra biegu rzeki z używanymi w protokołach z okresowych kontroli budowlanych obiektów.
3. Prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z terminami wynikającymi z Kpa.
 4. Informowanie stron postępowania administracyjnego o przyczynach niezłatwienia sprawy w terminie i wyznaczeniu nowego terminu wydania pozwolenia wodnoprawnego wraz z pouczeniem o prawie do wniesienia ponaglenia.
 5. Przestrzeganie wyznaczonych w postanowieniu Dyrektora RZGW terminów załatwiania spraw, na których niezłatwienie w terminie strona złożyła ponaglenie.
 6. Podejmowanie w toku postępowań administracyjnych dotyczących wydania pozwolenia wodnoprawnego wszelkich czynności, które umożliwią dokładne wyjaśnienia stanu faktycznego, w tym w kwestii badania jakości ścieków z lat ubiegłych.
 7. Przeprowadzanie przeglądów pozwoleń wodnoprawnych z wymaganą częstotliwością oraz niezwłoczne przeprowadzenie przeglądu pozwoleń, nieobjętych przeglądem na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Odry.
 8. Zapewnienie aktualnych i kompletnych danych w systemie ISOK- SIGW w zakresie pozwoleń wodnoprawnych.
 9. Zapewnienie skutecznych mechanizmów przekazywania informacji dotyczących naliczania opłat i kar w obrębie struktury organizacyjnej ZZ.
 10. Zapewnienie zgodności struktury organizacyjnej ZZ z wymaganą Rregulaminem organizacyjnym Wód Polskich
 11. Dostosowanie zakresu obowiązków pracownika Zespołu Wsparcia Technicznego do zadań wynikających z zakresu działania komórki organizacyjnej, w której jest zatrudniony.
 12. Podejmowanie działań w celu zapewnienia równomiernego obciążenia pracowników obowiązkami służbowymi oraz terminowego i zgodnego z obowiązującymi przepisami wykonania przydzielonych zadań, w przypadkach długotrwałych absencji pracowników.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 30 maja 2025 r.

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał: Jarosław Pułka Dyrektor Delegatury NIK w Szczecinie.

/podpisano elektronicznie/

Kontrolerzy
Katarzyna Kozłowska
specjalista kontroli państwowej
/-/
Anna Dobiecka
starszy inspektor kontroli państwowej
/-/
Paweł Dopieralski
starszy inspektor kontroli państwowej
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
z up. Dyrektora
p.o. Wicedyrektor
Bogusław Wójcik
/-/